

PATVIRTINTA

Šiaulių rajono savivaldybės tarybos

2013 m. kovo 28 d. sprendimu Nr. T-86

JAUNIMO PROBLEMŲ SPRENDIMO ŠIAULIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖJE 2013–2018 METŲ PLANAS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Jaunimo problemų sprendimo Šiaulių rajono savivaldybėje planas (toliau – Planas) skirtas šios savivaldybės ir Lietuvos Respublikos valdžios, verslo ir visuomenės atstovams formuojantiems jaunimo politiką Šiaulių rajone. Planu siekiama spręsti jaunimo problemas bei kurti darnią aplinką ir prielaidas plėtoti tęstinę jaunimo politiką užtikrinant esamų priemonių plėtojimą, naujų priemonių atsiradimą, ir šių priemonių efektyvų veikimą sudarant palankias sąlygas formuotis jauno žmogaus asmenybei, integruojantis į visuomenės gyvenimą.

2. Planas parengtas remiantis ES jaunimo politikos strategija, Europos jaunimo paktu, Lisabonos strategija, Europos Komisijos Jaunimo politikos baltąja knyga, Lietuvos Respublikos jaunimo politikos pagrindų įstatymu, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimais, Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro įsakymais, Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro įsakymais, Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymu, Nacionalinės jaunimo politikos 2011–2019 metų plėtros programa, Šiaulių rajono savivaldybės strateginiu plėtros planu, ir kitais aktualiais teisės aktais (Lietuvos Respublikos asociacijų įstatymu, Lietuvos Respublikos labdaros ir paramos įstatymu, Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu ir kt.).

3. Plane pateikiama Šiaulių rajono savivaldybės jaunimo politikos situacijos vertinant išorinės ir vidinės aplinkos veiksnius, sudaromi jaunimo problemų medžiai (II skyrius), nustatomos prioritetinės veiklos kryptys (III skyrius), pagrindiniai tikslai ir uždaviniai (IV skyrius), kuriuos būtina pasiekti, norint sukurti palankią erdvę jauno žmogaus visapusiškam tobulėjimui ir pateikiamas Plano įgyvendinimo priežiūros modelis (V skyrius).

4. Plane vartojamos sąvokos apibrėžtos Lietuvos Respublikos jaunimo politikos pagrindų įstatyme (Žin., 2003, Nr. 119-5406).

II. ESAMOS SITUACIJOS ANALIZĖ

5. Skyriuje analizuojama ir vertinama Šiaulių rajono savivaldybės jaunimo situacija bei problemos, analizėje situacija pateikiama makro, mezo ir mikro lygmenimis.

6. Analizei atlikti naudojami 2011 m. atliktų Jaunimo politikos įgyvendinimo Šiaulių rajono savivaldybėje kokybės vertinimo ataskaitos¹ (toliau – Ataskaitos) ir Šiaulių rajono savivaldybės jaunimo problematikos tyrimo² (toliau – Tyrimo) duomenys, taip pat 2012 m. I ir II ketvirtį vykusių jaunimo organizacijų bei su jaunimu dirbančių organizacijų atstovų bei kitų tikslinių grupių diskusijų rezultatai (diskusijos buvo organizuojamos įgyvendinant projektą „Integruotos jaunimo politikos plėtra“).

7. Analizei atlikti taip pat naudojami Lietuvos statistikos departamento, Lietuvos darbo biržos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos ir Informatikos ir ryšių departamento prie Vidaus reikalų ministerijos bei savivaldybės pateikti kiekybiniai duomenys.

8. Analizė atliekama naudojant PEST analizės techniką, pateikiama politinių–teisinių, ekonominių, socialinių–kultūrinių bei technologinių veiksnių analizė. Vaizduojamuoju būdu pateikiami svarbiausių problemų, su kuriomis susiduria jaunimas, problemų medžiai (2 priedas).

Politiniai – teisiniai veiksniai

9. Lietuvoje yra sukurta teisinė bazė ir institucinė sistema jaunimo politikai formuoti ir įgyvendinti. Lietuvos Respublikos jaunimo politikos pagrindų įstatyme (toliau – JPPĮ) nustatyti jaunimo politikos įgyvendinimo principai, sritys, jaunimo politikos įgyvendinimas: organizavimas ir valdymas. Jaunimo politiką įgyvendina LR Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Jaunimo reikalų departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – JRD), šios politikos įgyvendinime ir formavime aktyviai dalyvauja Lietuvos jaunimo organizacijų taryba (toliau – LiJOT). Jaunimo politiką padeda formuoti ir įgyvendinti Jaunimo reikalų taryba, jos uždavinys – nagrinėti svarbiausiuosius jaunimo politikos klausimus ir teikti JRD pasiūlymus dėl jaunimo ir jaunimo organizacijų reikmes atitinkančios jaunimo politikos įgyvendinimo. LiJOT 2012 m. priklauso 19 regioninių jaunimo organizacijų tarybų, formuojančių jaunimo politiką regionuose ir darančių tiesioginį poveikį jaunimo politikos įgyvendinimui ir jaunimo situacijai regionuose. Lietuvoje veikia savivaldybių jaunimo reikalų tarybos, kurios sudaromos pariteto principu ir padeda

¹ Jaunimo politikos įgyvendinimo Šiaulių rajono savivaldybėje kokybės vertinimo ataskaita 2011 m., šaltinis http://ijpp.lt/file/39_Siauliu_r_ataskaita.pdf

² Šiaulių rajono savivaldybės jaunimo problematikos tyrimas, 2011 m., šaltinis: http://ijpp.lt/file/Ataskaita_Siauliu_r.pdf

įgyvendinti jaunimo politiką regionuose. Jaunimo politiką regionuose padeda įgyvendinti 60 jaunimo reikalų koordinatorių, kurie atsakingi už jaunimui aktualių klausimų sprendimų priežiūrą savivaldybių institucijose. 2010 m. patvirtinta Nacionalinės jaunimo politikos 2011–2019 metų plėtros programa, kuria siekiama užtikrinti įvairaus jaunimo poreikius atitinkančią socialinės gerovės, švietimo ir sveikatos sistemų plėtrą, sudaryti sąlygas kokybiškai jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų veiklai, skatinti jauną žmogų būti iniciatyviu, atsakingu, sąmoningu Lietuvos piliečiu.

10. Šiaulių rajono savivaldybė unikali tuo, kad ji yra žiedinė savivaldybė, jos centre – Šiaulių miesto savivaldybės teritorija. Negalima teigti vienareikšmiškai ar Šiaulių miesto savivaldybė suteikia daugiau teigiamų ar neigiamų aspektų, tačiau dalis jaunimas iš rajono savivaldybės migruoja į Šiaulių miestą, lanko formalaus ir neformalaus ugdymo įstaigas bei kitas organizacijas.

11. Remiantis Jaunimo politikos įgyvendinimo kokybės vertinimo Ataskaita, nurodoma jog jaunimo politikos formavimas ir organizavimas, kaip savivaldybei deleguota funkcija, vykdoma pagal JPPĮ nuostatas. Šią funkciją Šiaulių rajono savivaldybėje padeda atlikti Šiaulių rajono savivaldybės jaunimo reikalų koordinatorius ir Šiaulių rajono savivaldybės jaunimo reikalų taryba. Jaunimo reikalų koordinatoriaus pareigybiniai nuostatai atitinka „Pavyzdinį Jaunimo reikalų koordinatoriaus pareigybės aprašymą“, patvirtintą Socialinės apsaugos ir darbo ministro 2011 m. kovo 18 d. įsakymu.

12. Apibrėžti savivaldybėje įgyvendinamos jaunimo politikos kryptis ir prioritetus galima remiantis savivaldybės internetinėje svetainėje skelbiama informacija, taip pat savivaldybės tarybos ar administracijos priimtuose teisiniuose aktuose ir dokumentuose numatytais jaunimo politikos elementais.

13. Siekiant sudaryti tinkamas sąlygas jauniems žmonėms aktyviai dalyvauti atviroje ir demokratinėje visuomenėje, Šiaulių rajono savivaldybėje įgyvendinamos programos, kuriomis skatinamas jaunimo nevyriausybinių organizacijų dalyvavimas ir įsitraukimas formuojant jaunimo politiką, stiprinami jų ryšiai su valstybės ir rajono savivaldybės bei kitų savivaldybių institucijomis, kaimo bei miesto bendruomenėmis, teikiama ES struktūrinių fondų ir kitų ES programų parama. Rajono veikla planuojama ir vykdoma atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos Vyriausybės (toliau – LRV) strateginio planavimo metodiką bei vadovaujantis ŠRSSPP.

14. ŠRSSPP išskiriami su jaunimu susiję strateginiai tikslai ir prioritetai – siekiama didinti Šiaulių rajono gyventojų visuomeninį ir kultūrinį potencialą, užtikrinti socialinę integraciją ir saugumą rajone. Numatyta ugdyti aktyvią, pilietišką, kūrybingą visuomenę, puoselėti krašto kultūrinį paveldą, skatinti mokinių ir jaunimo laisvalaikio užimtumą bei

plėtoti asocialaus elgesio, nusikalstamumo, narkomanijos, savižudybių ir kitų krizių prevencines priemones.

Ekonominiai veiksniai

15. Lietuvos statistikos departamento ir Lietuvos darbo biržos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos duomenimis šalies ekonominė situacija 2012 m. gerėjo, nedarbo lygis 2012 m. liepos mėn. buvo 14.5 proc. bruto darbo užmokestis 2138,1 Lt, Šiaulių apskrityje vidutinis darbo užmokestis 2012 m. liepą – 1791 Lt. 2011 m. Šiaulių apskrityje nedarbo lygis buvo 17 proc., kai visoje Lietuvoje buvo 15,4 proc. Viena iš nedarbo lygio mažėjimo priežasčių yra mažėjantis gyventojų skaičius. Darbo užmokesčio situacija turi tiesioginį poveikį jaunimo migracijai, tiek tarptautinei tiek vietinei, nes jaunimas neradęs poreikius atitinkančio darbo, migruoja į kitus miestus arba emigruoja iš Lietuvos. Neto migracija Lietuvoje 1 tūkst. gyventojų – didžiausia ES ir 2010 m. siekė -23,7 proc. ES vidurkis (+1,7). Dėl emigracijos Lietuva praranda daug darbingo amžiaus gyventojų – vien jaunimas (15 – 29 m.) kasmet sudaro nuo 40 iki 50 proc. visų emigrantų. Iš Lietuvos 2010 m. išvyko 132953 žmonės, o 2011 m. 106062 žmonės, tai beveik 20 proc. mažiau, Šiaulių apskrityje 2010 m. išvyko 17602 žmonės, o 2011 m. 13727 žmonės, iš Šiaulių rajono savivaldybės 2010 m. išvyko - 2886 žmonės, o 2011 m. - 2269 žmonės.

16. Esama jaunimo nedarbo situacija šalyje atsispindi ir Šiaulių rajone. Remiantis atliktu Tyrimu, rasti darbą jaunimui sudėtinga, dauguma savivaldybėje dirbančių jaunuolių yra samdomi darbuotojai, dirbantys visą darbo dieną, o tik kas antras dirbantis jaunuolis dirba pagal specialybę. 30 proc., dirbančio jaunimo pajamos neviršija 500 litų per mėnesį. Tyrimu nustatyta, jog trūksta ne tik nuolatinio, bet ir sezoninio darbo. Jaunimas norintis dirbti vasarą sunkiai randa darbo, dėl įvairių priežasčių verslo įmonės nėra suinteresuotos priimti jaunus žmones (ypač nepilnamečius) sezoniniam darbams.

17. Pagrindinės rajone vystomos ekonominės veiklos yra susijusios su žemės ūkiu. Dalis pagrindinių verslo įmonių yra ne Lietuviško kapitalo.

18. Diskusijų metu, kaip vieną iš svarbiausių ekonominių veiksnių, jaunimas išskyrė atlyginimų ir kainų skirtumą, neadekvatumą realiai ekonominei situacijai.

19. Jaunimas pabrėžia priemonių verslumui skatinti ir sąlygų pradėti verslą trūkumą, tai skatina ir tiesiogiai įtakoja jaunimo nedarbą.

20. Diskusijų ir Tyrimo metu jaunimas ypač kritiškai atsiliepia apie esamą socialinę politiką, jų netenkina tai, jog aplinkiniai asmenys gaudami pašalpas nieiško darbo, arba gaudami pašalpus dirba nelegaliai, arba gauna jiems nepriklausančias išmokas.

21. Šiaulių rajono savivaldybėje jaunimo emigracija tarp jaunimo didelė, kaip ir visoje apskrityje. Remiantis Lietuvos Statistikos departamento duomenimis, praėjusias metais iš Šiaulių rajono savivaldybės emigravo ir tai deklaravo kas trečias savivaldybės gyventojas, o remiantis Tyrimu – jaunimas nerasdamas darbo, jo poreikius tenkinančio atlyginimo, priima sprendimą išvykti iš šalies (Tyrimo duomenimis jaunimas emigraciją sieja su didesniu darbo uždarbiu).

Socialiniai – kultūriniai veiksniai

22. Lietuvos statistikos departamento duomenimis Lietuvoje 2011 m. buvo 10608 socialinės rizikos šeimos, kuriose gyveno 22073 vaikai, kai 2010 m. Lietuvoje buvo 10904 socialinės rizikos šeimos, kuriose 23335 augo vaikai, iš kurių Šiaulių apskrityje 2011 m. buvo 1174 socialinės rizikos šeimos, kuriose gyveno 2742 vaikai, kai 2010 m. buvo 1142 socialinės rizikos šeimos, kuriose augo 2681 vaikas, iš jų Šiaulių rajono savivaldybėje 2011 m. buvo 177 socialinės rizikos šeimos kuriose augo 399 vaikai, kai 2010 m. buvo 165 šeimos, kuriose augo 393 vaikai, tad žvelgiant ir šalies, ir savivaldybės mastu tiek socialinės rizikos šeimų, tiek vaikų, augančių jose – daugėjo. 2012 m. pirmąjį pusmetį Informatikos ir ryšių departamento prie Vidaus reikalų ministerijos duomenimis Šiaulių rajono savivaldybėje užregistruotos 439 nusikalstamos veikos iš kurių 27 padarė nepilnamečiai asmenys.

23. Pagrindinė problema, su kuria susiduria šios savivaldybės jaunimas – veiklos pasiekiamumas ir mobilumas iš Šiaulių rajono savivaldybės į Šiaulių miesto savivaldybę, kuriam poveikį tarpmiestinio transporto kainos bei tarpmiestinio transporto tvarkaraščiai.

24. Tyrimo duomenimis, savanorystė įgauna vis didesnę reikšmę – didėja šios veiklos supratimas, formų įvairovė. Jaunimas linkęs užsiimti savanoriška veikla. Teigiamas požymis, jog savanorystę skatina ir formalus švietimo sistema, siūlydama įsilieti jaunimui į neformalaus ugdymo veiklas. Savanorystė leidžia jaunam žmogui tobulėti visapusiškai – ugdyti socialinius įgūdžius, dalyvauti įvairiose visuomeninėse veiklose (skatinamas ir didinamas jaunimo užimtumas), įgyti įvairių įgūdžių ir patirčių pvz. laiko planavimo, projektų valdymo, lyderystės ir kt.

25. Ataskaitoje nurodoma, jog trūksta pozityvios informacijos viešosios komunikacijos priemonėse, žiniasklaida koncentruojasi į neigiamas žinias, kurios turi neigiamą poveikį jauniems žmonėms. Tyrimais ir statistiniais duomenimis pagrindžiama, jog jauni žmonės daugiausiai laiko praleidžia naudodamiesi internetu, yra imlūs naujausioms technologijoms, tad būtina vykdyti prevencines veiklas, apsaugant jaunus žmones nuo neigiamos informacijos tačiau pateikti jiems aktualią ir būtiną informaciją patikimais ir jiems priimtinais kanalais.

26. Ataskaitos, Tyrimo ir Diskusijų metu gauta informacija parodo, jog kartų konfliktai yra neišvengiami ir vyksta, o jaunimas dažnai jaučiasi nesuprastas ir neįvertintas. Su jaunimu dirbantiems specialistams dažnai trūksta kompetencijos, jauno žmogaus amžiaus tarpsnio psichologijos išmanymo, įgūdžių pasirinkti metodus ir būdus, kaip prieiti prie jauno žmogaus. Didžioji dalis su jaunimu dirbančių orientuojasi į pozityvų, aktyvų, žinantį, ko nori ir orientuotą jaunimą.

27. Ataskaitos, Tyrimo ir Diskusijų metu gauta informacija parodo, jog jaunimui trūksta laisvalaikio praleidimo vietų ir formų. Situaciją apsunkina ir brangus susisiekimasis. Užimtumo ir laisvalaikio veiklos koncentruotos Kuršėnuose, jaunimas iš kitų gyvenviečių ne visada gali atvykti, o savo gyvenamojoje vietovėje neturi tinkamos pasiūlos. Mokyklų ir kitų viešųjų pastatų patalpos jaunimui nėra prieinamos, dėl bendros mokyklų nustatytos naudojimosi patalpomis tvarkos.

Technologiniai veiksniai

28. Lietuvos statistikos departamento duomenimis jaunimas Lietuvoje ypač aktyviai naudojami naujosiomis technologijomis. 2011 m. Lietuvoje 55,8 proc. namų ūkių turėjo kompiuterį, tiek pat procentų 55,8 turėjo ir prieigą prie interneto. Šiaulių apskrityje kompiuterius turėjo 52,1 proc. namų ūkių, iš jų 49,6 proc. prieigą prie interneto. Lietuvoje asmenys nuo 14 – 24 m. aktyviausiai naudojami internetu, per 2011 m. tris mėnesius kasdien kompiuteriu naudojosi 86,7 proc. 14 – 24 m. jaunų žmonių, iš jų 86,2 proc. naudojosi ir internetu, kai 25 – 34 m. amžiaus grupėje 73,2 proc. naudojosi kompiuteriu, iš jų 73 proc. naudojosi ir internetu kasdien trijų mėnesių laikotarpyje 2011 m. Tad žvelgiant tiek į Lietuvos tiek į Šiaulių apskrities statistinius duomenis akivaizdu, jog technologijos jaunimui daro didžiulį poveikį, jauni žmonės yra gali būti pasiekiami interneto pagalba.

29. Atsižvelgiant į Tyrimo duomenis akivaizdu, jog technologijos jaunimui yra svarbios, jie yra pagrindiniai naujų technologijų naudotojai, tad jaunimui aktuali ir būtina žinoti informacija, kaip jau minėta ankščiau, turi būti pateikiama tais kanalais, kurie jaunimui – prieinamiausi ir priimtinausi.

30. Tyrimo duomenimis internetas yra prieinamas daugeliui jaunų žmonių. Internetu naudojama tiek mokykloje, darbe, tiek ir namuose. Tad informacija apie užimtumui skatinti skirtas veiklas jaunus žmones geriausiai pasieks skelbiama internetu. Technologijų žinios leidžia jauniems žmonėms ugdyti ankstyvus kompiuterinio raštingumo įgūdžius ir pasiekti ne tik teigiamą, bet ir neigiamą informaciją lengviau, nuo kurios reikia stengtis jaunus žmones apsaugoti.

31. Tyrime pažymėtina, jog socialiniai tinklai ir kitos IT priemonės jaunimui padeda bendrauti greičiau. Būtina mokyti ir informuoti jaunos žmones apie bendravimo internete galimybes ir pavojus, skatinti švietimo sistemą aktyviau įtraukti jaunos žmones į gyvąją komunikaciją, nesusijusią su šiuolaikinėmis technologijomis. Prie to gali ir turėtų prisidėti neformalaus švietimo organizacijos, kurių tiesioginė veikla – didina jaunimo užimtumą.

32. Pastebima, kad švietimo sistemoje vis dar trūksta gebėjimų mokyti bendravimo realiame gyvenime, internetinėje erdvėje, prisitaikyti prie kintančių socialinio bendravimo formų.

33. Švietimo sistema pradeda naudoti technologijas ugdymo procese. Susiduriama su vyresnio amžiaus mokytojų nesugebėjimo persiorientuoti, įgyti naujas kompetencijas, tobulinti mokymo procesą, problemomis, tai parodo, jog esant takoskyrai tarp mokinių ir mokytojų žinių, būtina reedukuoti mokytojus ir aktyviau naudoti informacines technologijas mokymo procese, jį pritaikant prie šių dienų realijų ir jaunų žmonių poreikių. Jaunuoliai neigiamai vertina mažą technologijų ir naujausios informacijos naudojimą mokymo procesuose – tad būtina aktualizuoti naujos informacijos, kurią jauni žmonės pasiekia greičiau, įtraukimą į mokymo procesus.

Jaunimo situacija

34. Lietuvos statistikos departamento duomenimis 2012 m. Lietuvos Respublikoje gyveno 719564 jauni žmonės nuo 14 iki 29 metų, kai 2011 m. Lietuvos Respublikoje gyveno 746448 tokio pat amžiaus jauni žmonės, iš jų Šiaulių apskrityje 2011 m. gyveno 75474, o 2012 m. 78212 jaunų žmonių nuo 14 – 29 m. Tai apie 10 proc. visų šalies jaunų žmonių nuo 14 – 29 m. Jaunų žmonių pokytis 2012 – 2011 m. Šiaulių apskrityje toks pats, kaip Respublikos mastu – apie -3,5 proc. palyginus 2011 m. su 2012 m. Šiaulių rajono savivaldybėje gyvena 11166 jauni žmonės 14 – 29 m., iš kurių 5858 vaikinai ir 5308 merginos, tai 1,4 proc. visų šalies gyventojų ir 14 proc. Šiaulių apskrityje gyvenančių jaunų žmonių.

35. Remiantis Jaunimo reikalų departamento užsakytu ir 2012 atliktu m. Tyrimu, Šiaulių rajono jaunimas daugiausiai problemų įvardija darbo, laisvalaikio, saugumo bei švietimo srityse (sąsaja su tikslais žymima T šalia pažymint tikslo numerį pvz. (T3)).

36. Darbas:

36.1. vertinant pagrindines su darbu susijusias problemas jaunimas išskiria:

36.1.1. sunkumai įsidarbinti neturint pažinčių (T2);

36.1.2. sunkumai įsidarbinti jaunam žmogui, kuris tik pabaigė studijas, (T3);

36.1.3. mažas darbo vietų skaičius (T1 – T4);

36.1.4. maži atlyginimai; (T2)

36.1.5. nedirbantys dažniau nurodo nerandantys darbo už tenkinantį darbo užmokestį, o darbo ieškosi pirmiausia per pažįstamus, draugus. (T1, T2)

36.2. dauguma dirbančių savivaldybės jaunuolių yra samdomi darbuotojai, dirbantys visą darbo dieną. Kas antras dirbantis jaunuolis dirba pagal specialybę. Daugumai dirbančiųjų darbdaviai sudaro sąlygas mokytis ir tobulintis, su problemomis darbe susidorojama gerai.

37. Laisvalaikis:

37.1. vertindami laisvalaikio situaciją, esminėmis problemomis Šiaulių rajono jauni žmonės, įvardija:

37.1.1. pramogų, laisvalaikio praleidimo vietų stygių; (T5)

37.1.2. informacijos apie esamas veiklas stoką; (T1, T5)

37.1.3. vietų jaunimui susiburti nebuvimą; (T1, T3, T5)

37.1.4. renginių, kultūrinės veiklos, sportinių užsiėmimų trūkumą; (T1, T3, T5)

37.1.5. didelį mokymosi krūvį nepaliekantį laiko laisvalaikiui; (T1, T3, T5)

37.1.6. didelius atstumus ir susisiekimo problemas;

37.1.7. mokamas ugdymo ir laisvalaikio paslaugas. (T1, T3, T5)

37.2. lėšos yra pagrindinis faktorius, ribojantis jaunimo laisvalaikio realizavimo galimybes. Tai ypač aktualu vyresnio amžiaus jaunuoliams, turintiems daugiau išlaidų kitoms reikmėms (dėl būsto įsigijimo, mažamečio vaiko (-ų) priežiūros, sumažėjus šeimos pajamoms ir t.t.).

38. Saugumas ir žalingi įpročiai:

38.1. vertindami saugumo situaciją jaunimas įvardija:

38.1.1. nesaugumą gatvėse; (T1, T5)

38.1.2. patyčias; (T1, T5)

38.1.3. girtaujančius žmones viešojoje vietoje;

38.1.4. vandalizmą ir nusikalstamumą; (T1, T5)

38.1.5. jaunimas rajone jaučiasi nepakankamai saugus.

38.2. duomenys rodo, jog alkoholio vartojimas yra labiausiai paplitęs žalingas jaunų žmonių įprotis. Jaunimas alkoholio vartojimą įvardija kaip vieną didžiausių bendraamžių problemų.

38.3. per 2011 metus Šiaulių apskrities policijos komisariatų prevencijos padalinių pareigūnai nustatė 14830 (2010 m. – 15373, 2009 m. – 14682, 2008 m. – 13468) administracinių teisės pažeidimų, tai 543 pažeidimais arba 3,5 proc. mažiau nei praėjusiais metais tuo pačiu metu. Didžiąją dalį pažeidimų, t.y. 90,1 proc. arba 13363 pažeidimus, įvykdė suaugę asmenys ir 9,9 proc. arba 1467 pažeidimų – nepilnamečiai.

39. Švietimas:

39.1. Šiaulių rajono savivaldybės jaunimas, vertindamas mokyklos aplinkos poveikį, išskiria tokius vyraujančius veiksnius:

- 39.1.1. psichologinis ir fizinis smurtas; (T1 – T5)
- 39.1.2. mokytojų kompetencijos trūkumas; (T3)
- 39.1.3. didelis mokymosi krūvis; (T3)
- 39.1.4. nedraugiškas bendravimas mokyklose; (T1, T3)
- 39.1.5. brangus ir nekokybiškas valgyklos maistas;
- 39.1.6. nekreipiamas dėmesys į moksleivių problemas, nedrausmingumą, žalingus įpročius; (T1 – T5)
- 39.1.7. nepritaikytas neformaliojo švietimo užsiėmimams pamokų tvarkaraštis.

39.2. Šiaulių rajone šiuo metu veikia 3 gimnazijos, 3 vidurinės mokyklos, 17 pagrindinių mokyklų, 2 pradinės mokyklos, 10 lopšelių – darželių, 5 neformalaus ugdymo įstaigos, 1 politechnikos mokykla.

Jaunimo politikos situacija

40. Savivaldybėje jaunimo politika įgyvendinama remiantis JPPĮ įtvirtintomis nuostatomis, jaunimo politiką įgyvendinti padeda jaunimo reikalų koordinatorius ir savivaldybės jaunimo reikalų taryba, regioninės jaunimo organizacijų tarybos rajono savivaldybėje nėra, jaunimo politikos įgyvendinimą užtikrina jaunimo reikalų taryba ir jaunimo reikalų koordinatorius. Į jaunimo reikalų tarybos sudėtį įeina verslo, biudžetinių ir viešųjų įstaigų atstovai, jaunimo iniciatyvų atstovai bei jaunimo nevyriausybinė organizacijų atstovai.

41. Jaunimo politika įgyvendinama remiantis teisės aktais, teisės aktų struktūra sudaro prielaidas savalaikiam ir jaunimo poreikius atitinkančiam jaunimo politikos įgyvendinimui. Jaunimo politika, kaip nurodoma Ataskaitoje, įgyvendinama remiantis Savivaldybės Jaunimo reikalų tarybos nuostatais, Jaunimo reikalų koordinatoriaus pareiginiai nuostatais, Jaunimo reikalų koordinatoriaus metiniu veiklos planu, Jaunimo reikalų koordinatoriaus veiklos ataskaita, Jaunimo reikalų tarybos veiklos ataskaita, Šiaulių rajono savivaldybės ekonominės plėtros ir visuomeninių iniciatyvų skatinimo programa, Šiaulių rajono savivaldybės jaunimo veiklos projektų finansavimo tvarkos aprašu. Tai pagrindiniai teisės aktai reglamentuojantys jaunimo politikos įgyvendinimą savivaldybėje. Atsižvelgiant į Ataskaitoje pateiktas rekomendacijas, savivaldybėje reikalingas jaunimo politikos prioritetus nustatantis dokumentas, kuris leistų nuosekliai formuoti savivaldybės jaunimo politiką.

42. Vertinant jaunimo dalyvavimą, pagal Ataskaitoje pateiktus duomenis, akivaizdu, jog būtina skirti daugiau dėmesio bendruomeniškumo skatinimui, vietos bendruomenių

jaunimo įtraukimui. Daugiau dėmesio skirti su jaunimu dirbančių organizacijų lyderių mokymui ir informavimui, kaip į veiklą įtraukti jaunos žmones. Būtina aktyvinti savivaldybės jaunimo reikalų tarybos veiklą – skleisti kuo daugiau informacijos apie jaunimo galimybes dalyvauti priimant su jaunimu susijusius sprendimus.

43. Nors savivaldybėje veikia daug jaunimo organizacijų ir neformalių grupių, tačiau pastebimas, ataskaitoje minimas, ganėtinai nedidelis susidomėjimas jaunimo organizacijų veikla. To priežastis – nežinojimas apie jaunimo organizacijų ir neformalių grupių teikiamos veiklos naudą bei galimybes. Būtina atkreipti dėmesį į jaunimo informavimą apie jaunimo organizacijų veiklą, sudaryti sąlygas jaunimo organizacijų prisistatymui ir jaunimo įtraukimui. Labai svarbu sudaryti sąlygas jaunimui dalyvauti formaliojo ir neformaliojo švietimo įstaigų savivaldoje, ypač organizacijų, teikiančių neformalias jaunimo ugdymo paslaugas.

44. Atsižvelgiant į ataskaitoje pateikiamus tyrimus, būtina didinti neformalaus ugdymo paslaugų prieinamumą ir įvairovę, atsižvelgiant į jaunų asmenų poreikius, sukurti su jaunimu dirbančių juridinių asmenų duomenų bazę, kad įvairios jaunimo organizacijos ir neformalios grupės turėtų galimybę prieiti prie tokios informacijos.

45. Jaunimo informavimas lemia jaunimo dalyvavimą ir savalaikį jaunimo politikos įgyvendinimą. Atsižvelgiant į Tyrimo, Ataskaitos ir Diskusijų metu surinktą medžiagą, būtina sistemingai teikti informaciją jaunimo atstovams apie savivaldybės veiklą. Paskatinti jaunimo organizacijas ir neformalias grupes labiau informuoti jaunimą apie savo veiklą, taip pat skatinti vietos žiniasklaidą išsamiau domėtis jaunimo problematika, o ne tik jaunimo iniciatyvomis. Informacija turi būti pateikiama taip, kad pasiektų jaunos žmones ir leistų jauniems žmonėms kuo greičiau ir paprasčiau sužinoti jiems aktualią informaciją.

III. PRIORITETINIŲ VEIKLOS KRYPTIŲ NUSTATYMAS

46. Šiame skyriuje pateikiamos prioritetingos kryptys, kurioms svarbu skirti daugiau dėmesio sprendžiant Šaulių rajono savivaldybėje gyvenančio jaunimo problemas.

47. Užimtumas ir laisvalaikis:

47.1. Sąlygų, išnaudoti mokyklos infrastruktūrą aktyviam jaunuolių laisvalaikio praleidimui, sudarymas (aktų, sporto salės ir pan.);

47.2. Sąlygų, mokiniams sportuoti po pamokų (mokyklos salėje ar stadione) sudarymas, sporto užsiėmimų, būrelių organizavimo mokyklose skatinimas;

47.3. naujų jaunimo užimtumo formų kūrimas.

48. Sveikata bei prevencija:

48.1. prevencinės veiklos gerinimas ir narkotinių medžiagų prieinamumo mažinimas;

- 48.2. sveiko ir aktyvaus gyvenimo būdo propagavimas;
- 49. Jaunimo nedarbas:
  - 49.1. profesinio orientavimo, ypatingą dėmesį skiriant moksleiviams, stiprinimas.
- 50. Jaunimo politikos plėtra:
  - 50.1. jaunimo politikos stebėsenos ir vertinimo sistemos diegimas;
  - 50.2. jaunimo informavimo gerinimas – sistemingai teikti informaciją jaunimo atstovams apie savivaldybės veiklą, skirtą jaunimui;
  - 50.3. jaunimo dalyvavimo formaliojo ir neformaliojo švietimo įstaigų savivaldoje, ypač organizacijų teikiančių neformalias jaunimo ugdymo paslaugas, didinimas.

IV. TIKSLAI IR UŽDAVINIAI

- 51. Plane numatomi penki tikslai ir įvardijami uždaviniai jiems įgyvendinti.
- 52. Pirmasis tikslas – užtikrinti žinybų bendradarbiavimą sprendžiant jaunimo problemas ir gerinti informacijos prieinamumą jaunimui.
  - 53. Uždaviniai šiam tikslui įgyvendinti:
    - 53.1. sukurti jaunimo informavimo sistemą;
    - 53.2. plėtoti žinybų bendradarbiavimą bei stiprinti Jaunimo reikalų tarybos veiklą.
- 54. Antrasis tikslas – spręsti jaunimo sėkmingo įsitvirtinimo Šiaulių rajone problemas.
  - 55. Uždaviniai šiam tikslui įgyvendinti:
    - 55.1. sukurti ir įgyvendinti į jaunimą orientuotas verslumo skatinimo programas bei kurti verslui palankias sąlygas;
    - 55.2. gerinti moksleivių profesinį orientavimą didinant mokyklų atvirumą bendradarbiavimui, supažindinant moksleivius su profesijomis ir padedant ruoštis darbinei karjerai.
- 56. Trečiasis tikslas – didinti įvairaus jaunimo poreikius atitinkančią ugdymo paslaugų pasiūlą, gerinti neformalaus ugdymo paslaugų prieinamumą ir skatinti jaunimo saviraišką.
  - 57. Uždaviniai šiam tikslui įgyvendinti:
    - 57.1. plėtoti darbą su jaunimu ir kurti jaunimui atviras erdves;
    - 57.2. skatinti savanorystę ir dalyvavimą jaunimo organizacijų veikloje;
    - 57.3. įtraukti jaunimą į rajono kultūrinio gyvenimo planavimą bei įgyvendinimą, skatinti jaunimo neprofesionalų meną ir sudaryti sąlygas jaunimo saviraiškai.
- 58. Ketvirtasis tikslas – gerinti laisvalaikio praleidimui tinkamą infrastruktūrą, užtikrinti esamų vietų prieinamumą ir kurti naujas bei saugias laisvalaikio praleidimo erdves.

59. Uždaviniai šiam tikslui įgyvendinti:

59.1. užtikrinti mokyklų ir kitų viešųjų įstaigų, turinčių laisvalaikio praleidimui ir ugdymui tinkamą bazę, atvirumą jaunimui;

59.2. įrengti jaunimo poreikius atitinkančius dviračių ir pėsčiųjų takus, renovuoti ir įrengti naujas žaidimų bei sporto aikšteles, laisvalaikio praleidimo erdves.

60. Penktasis tikslas – gerinti fizinę bei psichologinę jaunimo sveikatą bei plėtoti pagalbos šeimai sistemą.

61. Uždaviniai šiam tikslui įgyvendinti:

61.1. skatinti sveiką gyvenimą bei plėtojant sportą visiems, didinti sportuojančio jaunimo skaičių;

61.2. skatinti jaunų šeimų bendruomeniškumą ir sudaryti sąlygas šeimų laisvalaikiui.

V. PLANO ĮGYVENDINIMAS

62. Plano įgyvendinimo laikotarpis – 2013 – 2018 m.

63. Plano priemonių įgyvendinimo laikotarpis – 2013 – 2015 m. ir 2016 – 2018 m.

64. Planas bus peržiūrimas ir esant poreikiui koreguojamas, tikslinami tikslai, uždaviniai ir vertinimo kriterijai rengiant 2016 – 2018 m. priemonių planą.

65. Pirmojo tikslo „Užtikrinti žinybų bendradarbiavimą sprendžiant jaunimo problemas, kurti palankias gyvenimo sąlygas ir gerinti informacijos prieinamumą jaunimui“ vertinimo kriterijai ir jų reikšmės:

	Vertinimo kriterijai	2012 m.	2015 m.	2018 m.
65.1.	sukurta struktūrizuota jaunimo informavimo sistema, pasiekianti ½ Šiaulių rajono jaunimo.	nėra	yra	yra
65.2.	periodiškai savivaldybėje atliekamų jaunimo (14 – 29 m.) padėties tyrimų skaičius per 3 metus.	1	1	1
65.3.	periodinių savivaldybės jaunimo politikos kokybės vertinimų skaičius per 3 metus.	1	1	1

66. Antrojo tikslo „Spresti jaunimo įsidarbinimo ir sėkmingo įsitvirtinimo Šiaulių rajone problemas“ vertinimo kriterijai ir jų reikšmės:

	Vertinimo kriterijai	2012 m.	2015 m.	2018 m.
66.1.	jaunų žmonių (14 – 29 m.) manančių, jog Lietuvoje sudarytos sąlygos plėtoti savo verslą skaičius (procentais).	10	15	20
66.2.	jaunų žmonių (16 – 25 m.) nedarbo lygis Šiaulių rajone (procentais).	9	9	9

67. Trečiojo tikslo „Plėsti įvairaus jaunimo poreikius atitinkančią ugdymo paslaugų pasiūlą, didinti neformalaus ugdymo paslaugų prieinamumą ir skatinti jaunimo saviraišką“ vertinimo kriterijai ir jų reikšmės:

	Vertinimo kriterijai	2012 m.	2015 m.	2018 m.
67.1.	jaunimo (14 – 29 m.) dalyvaujančio (lankančio) neformalaus ugdymo veiklose dalis (procentais, nuo bendro savivaldybės jaunų žmonių skaičiaus).	30,5	35	40
67.2.	jaunimo dalyvavusio (bent kartą) savanoriškoje veikloje skaičius (procentas).	52	60	65
67.3.	jaunimo (14 – 29 m.), dalyvaujančio atvirų jaunimo centrų ir erdvių veikloje, dalis (procentais, nuo bendro savivaldybės jaunų žmonių skaičiaus).	200	500	1000

68. Ketvirtojo tikslo „Gerinti laisvalaikio praleidimui tinkamą infrastruktūrą, užtikrinti esamų vietų prieinamumą ir kurti naujas bei saugias laisvalaikio praleidimo erdves“ vertinimo kriterijai ir jų reikšmės:

	Vertinimo kriterijai	2012 m.	2015 m.	2018 m.
68.1	atvirų jaunimo centrų ir erdvių skaičius.	1	5	10
68.2.	mokyklų ar kitų viešųjų patalpų, kuriose jaunimas gali laisvai naudotis esama laisvalaikio praleidimo baze darbo dienomis, savaitgaliais ir vasarą skaičius.	0	5	10

69. Penktojo tikslo „gerinti fizinę bei psichologinę jaunimo sveikatą bei plėtoti pagalbos šeimai sistemą“ vertinimo kriterijai ir jų reikšmės:

	Vertinimo kriterijai	2012 m.	2015 m.	2018 m.
69.1.	sportuojančio jaunimo (14 – 29 m.) skaičius (procentais).	68	73	80
69.2.	gera savijauta pasižyminčio jaunimo (14 – 29 m.) skaičius (procentais).	66	73	80

70. Vertinimo kriterijų duomenų rinkimo lentelė:

Nr.	Kriterijus	Duomenų šaltinis
70.1.	Sukurta struktūrizuota jaunimo informavimo sistema, pasiekianti ½ Šiaulių rajono jaunimo.	Šiaulių rajono Jaunimo reikalų koordinatoriaus duomenys.
70.2.	Periodiškai savivaldybėje atliekamų jaunimo (14 – 29 m.) padėties tyrimų skaičius per 3 metus.	Savivaldybės administracijos, Savivaldybės jaunimo reikalų koordinatoriaus duomenys; JRD duomenys (Savivaldybės jaunimo reikalų

		koordinatoriaus duomenų apibendrinimai).
70.3.	Periodinių savivaldybės jaunimo politikos kokybės vertinimų skaičius per 3 metus.	Savivaldybės administracijos, Savivaldybės jaunimo reikalų koordinatoriaus duomenys; JRD duomenys (Savivaldybės jaunimo reikalų koordinatoriaus duomenų apibendrinimai).
70.4.	Jaunų žmonių (14 – 29 m.), manančių jog Šiaulių rajone sudarytos sąlygos plėtoti savo verslą, skaičius (<i>procentais</i>).	Šiaulių rajono savivaldybės jaunimo problematikos tyrimas.
70.5.	Jaunų žmonių (16 – 25 m.) nedarbo lygis Šiaulių rajone (<i>procentais</i>).	Lietuvos darbo biržos prie Socialinės apsaugos ir daro ministerijos duomenys.
70.6.	Jaunimo (14 – 29 m.) dalyvaujančio (lankančio) neformalaus ugdymo veiklose dalis (<i>procentais</i> , nuo bendro savivaldybės jaunų žmonių skaičiaus).	Šiaulių rajono savivaldybės Švietimo, ir sporto skyriaus duomenys.
70.7.	Jaunimo dalyvavusio (bent kartą) savanoriškoje veikloje skaičius.	Šiaulių rajono savivaldybės jaunimo problematikos tyrimas.
70.8.	Jaunimo (14 – 29 m.), dalyvaujančio atvirų jaunimo centrų ir erdvių veikloje, dalis (<i>procentais</i> , nuo bendro savivaldybės jaunų žmonių skaičiaus).	Šiaulių rajono savivaldybės Švietimo ir sporto skyriaus duomenys.
70.9.	Atvirų jaunimo centrų ir erdvių skaičius.	Šiaulių rajono Jaunimo reikalų koordinatoriaus duomenys.
70.10.	Mokyklų ar kitų viešųjų patalpų, kuriose jaunimas gali laisvai naudotis esama laisvalaikio praleidimo baze darbo dienomis, savaitgaliais ir vasarą skaičius.	Šiaulių rajono savivaldybės Švietimo ir sporto skyriaus duomenys.
70.11.	Sportuojančio jaunimo (14 – 29 m.) skaičius (<i>procentais</i>).	Šiaulių rajono savivaldybės jaunimo problematikos tyrimas.
70.12.	Gera savijauta pasižyminčio jaunimo (14 – 29 m.) skaičius (<i>procentais</i>).	Šiaulių rajono savivaldybės jaunimo problematikos tyrimas.

VI. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

71. Plano įgyvendinimą koordinuoja Šiaulių rajono savivaldybės jaunimo reikalų koordinorius. Kiekvienais metais iki kovo 15 d. atsakingi savivaldybės skyriai ir institucijos pateikia Jaunimo reikalų koordinatoriui priemonių įgyvendinimo ataskaitas, už duomenų iš atsakingų institucijų surinkimą atsakingas Šiaulių rajono savivaldybės jaunimo reikalų koordinorius.

72. Jaunimo problemų sprendimo Šiaulių rajono savivaldybėje 2013–2015 m. priemonių planas tvirtinamas kartu su šiuo dokumentu.

Jaunimo problemų sprendimo Šiaulių rajono savivaldybėje 2013–2015 m. priemonių planas

Tikslas / Uždavinys / Priemonė*	Vertinimo kriterijus	Terminas	Vykdytojas	Finansavimas	Suinteresuotos šalys
I. Tikslas – Užtikrinti žinybų bendradarbiavimą sprendžiant jaunimo problemas ir gerinti informacijos prieinamumą jaunimui.					
1.1. Uždavinys – sukurti jaunimo informavimo sistemą					
1.1.1. Parengti savivaldybės ir kitų su jaunimu dirbančių organizacijų vykdomo informavimo analizę ir sukurti jaunimo informavimo sistemą	1.1.1.1. Informavimo kanalais pasiekiami ½ Šiaulių rajono jaunimo.	2013 – 2015 m.	Šiaulių rajono savivaldybės Jaunimo reikalų koordinatorius.	Bendros savivaldybės lėšos, ES ir kitų fondų lėšos.	Jaunimo reikalų taryba, jaunimo organizacijos, su jaunimu dirbančios organizacijos.
1.2. Uždavinys – plėtoti žinybų bendradarbiavimą bei stiprinti Jaunimo reikalų tarybos veiklą.					
1.2.1. Rengti įvairių jaunimui aktualių sričių (kultūros, sporto, urbanistikos, ugdymo ir t.t.) aktualijas aptariančius Jaunimo reikalų tarybos posėdžius.	1.2.1.1. Surengti bent 6 Jaunimo reikalų tarybos posėdžiai įvairių jaunimui aktualių sričių aptarimui ir rekomendacijų rengimui.	2013 – 2015 m.	Šiaulių rajono savivaldybės Jaunimo reikalų koordinatorius; Šiaulių rajono Jaunimo reikalų taryba.	Papildomų lėšų poreikio nėra.	Jaunimo ir su jaunimu dirbančios organizacijos.
1.2.2. Parengti ir pateikti Jaunimo reikalų tarybos rekomendacijas, pasiūlymus atsakingiems savivaldybės skyriams, komisijoms ir taryboms dėl jų vykdomos veiklos ir jaunimo interesų atstovavimo jose.	1.2.2.1. Pagal poreikį pateikti rekomendacijų siūlymai skirtingiems savivaldybės skyriams, komisijoms ir taryboms. 1.2.2.2. Visose su jaunimu susijusiose visuomeninėse tarybose/komisijose yra bent vienas jaunimo atstovas.	2013 – 2015 m.	Šiaulių rajono savivaldybės Jaunimo reikalų koordinatorius; Šiaulių rajono Jaunimo reikalų taryba; Šiaulių rajono savivaldybės administracija.	Papildomų lėšų poreikio nėra.	Jaunimo ir su jaunimu dirbančios organizacijos.
II. Tikslas – spręsti jaunimo sėkmingo įsitvirtinimo Šiaulių rajone problemas.					
2.1. Uždavinys – sukurti ir įgyvendinti į jaunimą orientuotas verslumo skatinimo programas bei kurti verslui palankias sąlygas.					
2.1.1. Kasmet organizuoti jaunimo verslumo konkursą.	2.1.1.1. Įvykęs bent vienas konkursas, kurio metu paremtos jaunimo verslo	2013 – 2015 m.	Šiaulių rajono Turizmo ir verslo informacijos centras; Šiaulių rajono savivaldybės	Bendros savivaldybės lėšos, rėmėjų lėšos, ES ir	Verslumo srityje dirbančios organizacijos, verslininkai, verslo asociacijos.

	idėjos.		Ekonomikos ir verslo plėtros skyrius; Šiaulių rajono savivaldybės Jaunimo reikalų koordinatorius.	kitų fondų lėšos.	
2.1.2. Sukurti verslininkų – mentorių tinklą padedantį ir konsultuojantį jaunimą, norintį kurti verslą.	2.1.2.1. Veikiantis bent 5 verslininkų tinklas, nuolat konsultuojantis bent 15 jaunų žmonių.	2013 – 2015 m.	Šiaulių rajono Turizmo ir verslo informacijos centras; Šiaulių rajono savivaldybės Ekonomikos ir verslo plėtros skyrius; Šiaulių rajono savivaldybės Jaunimo reikalų koordinatorius.	Bendros savivaldybės lėšos.	Verslumo srityje dirbančios organizacijos, verslininkai, verslo asociacijos.
	2.1.1.2. Veikianti vieninga sistema, apimanti koordinuojančią organizaciją bei visas suinteresuotas šalis (jaunus žmones ir verslininkus).				
2.1.3. Kasmet pagal poreikį organizuoti verslumo sąlygas Šiauliuose aptariančias ir siūlymus savivaldybei teikiančias konferencijas.	2.1.3.1. Įvykusios bent 3 konferencijos, kuriose dalyvavo 30 verslininkų ir 30 verslą pradedančių jaunų žmonių.	2013 – 2015 m.	Šiaulių rajono Turizmo ir verslo informacijos centras; Šiaulių rajono savivaldybės Ekonomikos ir verslo plėtros skyrius; Šiaulių rajono savivaldybės Jaunimo reikalų koordinatorius.	Bendros savivaldybės lėšos, rėmėjų lėšos, ES ir kitų fondų lėšos	Verslumo srityje dirbančios organizacijos, verslininkai, verslo asociacijos.
2.1.4. Savivaldybės fonde iš esamo verslumo fondo lėšų išskirti atskirą finansavimo eilutę jaunimo verslumo projektų rėmimui ir skatinimui ir pagal poreikį didinti lėšų dydį.	2.1.4.1. Paremti bent 9 projektai, jaunimo verslumui skatinti	2013 – 2015 m.	Šiaulių rajono Turizmo ir verslo informacijos centras; Šiaulių rajono savivaldybės Ekonomikos ir verslo plėtros skyrius; Šiaulių rajono savivaldybės Jaunimo reikalų koordinatorius.	Bendros savivaldybės lėšos, rėmėjų lėšos.	Verslumo srityje dirbančios organizacijos, verslininkai, verslo asociacijos.
	2.1.4.2. Sukurti 3 nauji jaunų žmonių verslai Šiaulių rajone.				
2.2. Uždavinys – gerinti moksleivių profesinį orientavimą bei sudaryti sąlygas asmeninėms ir socialinėms kompetencijoms, reikalingoms įsidarbinimui, ugdyti, didinant mokyklų atvirumą bendradarbiavimui, supažindinant moksleivius su profesijomis ir padedant ruošti darbinei karjerai.					
2.2.1. Inicijuoti mokyklų ir verslo įmonių, profesinio rengimo bei aukštojo mokslo įstaigų bendradarbiavimo renginius, supažindinant moksleivius su profesijomis	2.2.1.1. 15 mokyklų bendradarbiaujančių su 30 verslo įmonių, profesinio rengimo bei aukštojo mokslo įstaigų.	2013 – 2015 m.	Šiaulių rajono Turizmo ir verslo informacijos centras; Šiaulių rajono savivaldybės Švietimo ir sporto skyrius.	Papildomų lėšų poreikio nėra.	Mokyklos, verslo įmonės, profesinio informavimo tarnybos, nevyriausybinės organizacijos.
	2.2.1.2. Suorganizuota			Bendros	

bei specialybėmis.	teminių užsiėmimų, seminarų, kt. edukacinių renginių, kurių metu bent ½ rajone gyvenančių 15-18 metų jaunų žmonių ugdysis prisitaikymo prie darbo aplinkos ir pasiruošimo jai įgūdžius (mokymosi mokytis, ekonominių žinių ir supratimo ir kt.)			savivaldybės lėšos, ES ir kitų fondų lėšos.	
2.2.2 Inicijuoti/palaikyti dualinio mokslo modelio diegimą Lietuvoje ir Šiaulių rajono švietimo įstaigose.	2.2.2.1. Atlikta analizė ir parengtas pasiūlymas savivaldybės lygmenyje dėl tokio modelio diegimo svarbos ir galimybės Šiaulių rajone.	2013 – 2015 m.	Šiaulių rajono savivaldybės taryba.	Papildomų lėšų poreikio nėra.	Mokyklos.

III. Tikslas – didinti įvairaus jaunimo poreikius atitinkančią ugdymo paslaugų pasiūlą, gerinti neformalaus ugdymo paslaugų prieinamumą ir skatinti jaunimo saviraišką.

3.1. Uždavinys – plėtoti darbą su jaunimu ir kurti jaunimui atviras erdves.

3.1.1. Kelti neformaliojo ugdymo įstaigų darbuotojų darbo su jaunimu kompetencijas.	3.1.1.1. 2/3 Šiaulių rajone jaunimui neformaliojo ugdymo paslaugą teikiančių darbuotojų yra įgiję bazinę jaunimo darbuotojo kvalifikaciją.	2014 – 2015 m.	Šiaulių rajono savivaldybės švietimo centras; Neformalaus ugdymo ir neformalaus švietimo įstaigos; Šiaulių rajono savivaldybės Jaunimo reikalų koordinadorius.	Bendros savivaldybės lėšos, ES ir kitų fondų lėšos.	Neformalaus švietimo mokyklos, sporto mokyklos, neformalaus ugdymo organizacijos, jaunimo organizacijos.
3.1.2. Surengti atviro darbo su jaunimu klausimus nagrinėjančią ir atviras erdves, centrus pristatančią konferenciją savivaldybės politikams, administracijos darbuotojams, kitiems suinteresuotiems asmenims.	3.1.2.1. ir 3.1.3.1 Įkurtos ir veikiančios bent 4 atviro erdvės jaunimui ir/ar jaunimo centrai.	2014 – 2015 m.	Šiaulių rajono savivaldybės administracija; Šiaulių rajono savivaldybės Jaunimo reikalų koordinadorius.	Bendros savivaldybės lėšos, ES ir kitų fondų lėšos.	Neformalaus švietimo mokyklos, sporto mokyklos, neformalaus ugdymo organizacijos, jaunimo organizacijos.
3.1.3. Įkurti jaunimui atviras erdves mokyklose bei kitose viešose įstaigose.		2014 – 2015 m.	Mokyklos; Šiaulių rajono savivaldybės administracija;	Bendros savivaldybės lėšos, ES ir kitų fondų	Mokyklos, jaunimo ir su jaunimu dirbančios organizacijos.

			Šiaulių rajono savivaldybės Jaunimo reikalų koordinatorius.	lėšos.	
3.1.4 Atvirose jaunimo erdvėse ir centruose įdarbinti jaunimo darbuotojus gebančių užsiimti atviru darbu su jaunimu, mobiliuoju darbu su jaunimu ir užtikrinti jų kvalifikacijos kėlimo galimybes.	3.1.4.1 kiekviena atvira jaunimo erdvė ir jaunimo centras turi bent po vieną įdarbintą jaunimo darbuotoją.	2014 – 2015 m.	Šiaulių rajono savivaldybės administracija; Šiaulių rajono savivaldybės Jaunimo reikalų koordinatorius.	Bendros savivaldybės lėšos, ES ir kitų fondų lėšos.	Neformalaus švietimo mokyklos, neformalaus ugdymo organizacijos, kultūros įstaigos, bibliotekos, jaunimo organizacijos, kuriose būtų įkurtos jaunimo erdvės ir/ar centrai.
3.1.5. Parengti atviro ir mobilaus jaunimo centro įkūrimo Kuršėnuose galimybių studiją.	3.1.5.1. Atlikta 1 galimybių studija dėl atviro ir mobilaus jaunimo centro Kuršėnuose, galinčio teikti mobiliąs darbo su jaunimu paslaugas Šiaulių rajone.	2014 – 2015 m.	Šiaulių rajono savivaldybės administracija; Šiaulių rajono savivaldybės Jaunimo reikalų koordinatorius.	Bendros savivaldybės lėšos, ES ir kitų fondų lėšos.	Neformalaus švietimo mokyklos, sporto mokyklos, neformalaus ugdymo organizacijos, jaunimo organizacijos.
3.2. Uždavinys – skatinti savanorystę ir dalyvavimą jaunimo organizacijų veikloje.					
3.2.1. Remti jaunimo organizacijų projektus.	3.2.1.1. Įgyvendinta bent 50 jaunimo veiklos projektų.	2013 – 2015 m.	Šiaulių rajono savivaldybės administracija; Šiaulių rajono savivaldybės Jaunimo reikalų koordinatorius.	Bendros savivaldybės lėšos, ES ir kitų fondų lėšos.	Jaunimo ir su jaunimu dirbančios organizacijos, bendruomenės.
3.2.2. Užtikrinti jaunimo projektų turinio kokybę.	3.2.2.1. Su jaunimo sektoriumi sutarti ir nustatyti projektų kokybės vertinimo kriterijai, integruoti į konkurso nuostatus, paraišką ir projektų monitoringą.	2013 m.	Šiaulių rajono jaunimo reikalų taryba; Šiaulių rajono savivaldybės Jaunimo reikalų koordinatorius.	Papildomų lėšų poreikio nėra.	Jaunimo ir su jaunimu dirbančios organizacijos, bendruomenės.
3.2.3. Populiarinti ir skatinti savanorystės idėją ir veiklas Šiaulių rajone	3.2.3.1. Kasmet įvykęs vienas savanorių pagerbimo ir apdovanojimo renginys Šiaulių rajone.	2013-2015 m.	Šiaulių rajono savivaldybės administracija; Šiaulių rajono savivaldybės Jaunimo reikalų koordinatorius.	Bendros savivaldybės lėšos, ES ir kitų fondų lėšos.	Jaunimo reikalų taryba, jaunimo ir su jaunimu dirbančios organizacijos.
	3.2.3.2. Rengti mokymus, seminarus, renginius, kurių metu bent 1/4 jaunų žmonių sužinos apie savanorystės galimybes Lietuvoje ir				

	Europoje.				
	3.2.3.3. Sukurta savanorystės galimybių duomenų bazė.				
3.2.4. Didinti jaunimo organizacijų žinomumą rajone.	3.2.4.1. Suorganizuoti bent 6 renginiai	2013 – 2015 m.	Šiaulių rajono savivaldybės Jaunimo reikalų koordinadorius; Šiaulių rajono savivaldybės Jaunimo reikalų taryba.	Bendros savivaldybės lėšos, ES ir kitų fondų lėšos.	Jaunimo reikalų taryba, jaunimo ir su jaunimu dirbančios organizacijos, bendruomenės.
3.3. Uždavinys – įtraukti jaunimą į rajono kultūrinio gyvenimo planavimą bei įgyvendinimą, skatinti jaunimo neprofesionalų meną ir sudaryti sąlygas jaunimo saviraiškai.					
3.3.1. Įtraukti jaunimo atstovus į kultūrinių renginių planavimą Šiaulių rajone.	3.3.1.1. Jaunimo atstovai sudalyvavę bent 2/3 kultūros renginių planavimo susitikimuose.	2013 – 2015 m.	Šiaulių rajono savivaldybės Kultūros skyrius; Šiaulių rajono savivaldybės Jaunimo reikalų koordinadorius.	Papildomų lėšų poreikio nėra.	Jaunimo reikalų taryba, jaunimo ir su jaunimu dirbančios organizacijos, bendruomenės.
3.3.2. Į kultūrinių renginių organizavimą Šiaulių rajone įtraukti jaunimo organizacijas.	3.3.2.1. Įvykę 12 kultūrinių renginių, prie kurių organizavimo prisidėjo jauni žmonės.	2013 – 2015 m.	Šiaulių rajono savivaldybės Kultūros skyrius; Šiaulių rajono savivaldybės Jaunimo reikalų koordinadorius.	Papildomų lėšų poreikio nėra.	Jaunimo reikalų taryba, jaunimo ir su jaunimu dirbančios organizacijos, bendruomenės.
IV. Tikslas – gerinti laisvalaikio praleidimui tinkamą infrastruktūrą, užtikrinti esamų vietų prieinamumą ir kurti naujas bei saugias laisvalaikio praleidimo erdves.					
4.1. Uždavinys – užtikrinti mokyklų ir kitų viešųjų įstaigų, turinčių laisvalaikio praleidimui ir ugdymui tinkamą bazę, atvirumą jaunimui.					
4.1.1. Įvertinti esamą poreikį ir numatyti mokyklas ar kitas įstaigas, kuriose esama laisvalaikio praleidimui tinkama bazė (pvz. sporto salės) turi būti laisvai prieinama jaunimui.	4.1.1.1. Bent 15 įstaigų, kuriose jaunimas gali laisvai naudotis esama laisvalaikio praleidimo baze darbo dienomis, savaitgaliais ir vasarą.	2013 – 2014 m.	Šiaulių rajono savivaldybės Švietimo ir sporto skyrius; Šiaulių rajono savivaldybės Jaunimo reikalų koordinadorius; Šiaulių rajono savivaldybės Jaunimo reikalų taryba.	Bendros savivaldybės lėšos.	Mokyklų mokinių tarybos, mokyklos bendruomenė, bendruomenės, jaunimo ir su jaunimu dirbančios organizacijos.
4.2. Uždavinys – įrengti jaunimo poreikius atitinkančius dviračių ir pėsčiųjų takus, renovuoti ir įrengti naujas žaidimų bei sporto aikštes, laisvalaikio praleidimo erdves.					
4.2.1. Renovuoti esamas vaikų žaidimo aikštes.	4.2.1.1. Renovuota 15 vaikų žaidimų aikštelių.	2013 – 2015 m.	Šiaulių rajono savivaldybės Turto valdymo skyrius; Šiaulių rajono savivaldybės Investicijų skyrius; Seniūnijos; Šiaulių rajono savivaldybės	Bendros savivaldybės lėšos, rėmėjų lėšos, ES ar kitų fondų lėšos.	Bendruomenės.

			Jaunimo reikalų taryba; Šiaulių rajono savivaldybės Jaunimo reikalų koordinatorius.		
4.2.2. Įrengti naujas vaikų žaidimų aikštelės.	4.2.2.1. Įrengtos 2 naujos vaikų žaidimo aikštelės Kuršėnų mieste.	2013 – 2015 m.	Šiaulių rajono savivaldybės Turto valdymo skyrius; Šiaulių rajono savivaldybės Investicijų skyrius; Seniūnijos; Šiaulių rajono savivaldybės Jaunimo reikalų taryba; Šiaulių rajono savivaldybės Jaunimo reikalų koordinatorius.	Bendros savivaldybės lėšos, rėmėjų lėšos, ES ar kitų fondų lėšos.	Bendruomenės.
4.2.3. Įrengti riedlenčių ir riedučių parką.	4.2.3.1. Įrengtas vienas riedlenčių ir riedučių parkas.	2014 – 2015 m.	Šiaulių rajono savivaldybės Turto valdymo skyrius; Šiaulių rajono savivaldybės Investicijų skyrius; Seniūnijos; Šiaulių rajono savivaldybės Jaunimo reikalų taryba; Šiaulių rajono savivaldybės Jaunimo reikalų koordinatorius.	Bendros savivaldybės lėšos, rėmėjų lėšos, ES ar kitų fondų lėšos.	Bendruomenės.
4.2.4 Įrengti dviračių ir pėsčiųjų taką.	4.2.4.1 Įrengtas vienas dviračių ir pėsčiųjų takas rajone.	2014 – 2015 m.	Šiaulių rajono savivaldybės Turto valdymo skyrius; Šiaulių rajono savivaldybės Investicijų skyrius; Seniūnijos; Šiaulių rajono savivaldybės Jaunimo reikalų taryba; Šiaulių rajono savivaldybės Jaunimo reikalų koordinatorius.	Bendros savivaldybės lėšos, rėmėjų lėšos, ES ar kitų fondų lėšos.	Bendruomenės.
4.2.5 Įrengtos laisvalaikio praleidimo erdvės	4.2.5.1 Įrengta viena šeimos erdvė rajone	2014 – 2015 m.	Šiaulių rajono savivaldybės Turto valdymo skyrius; Šiaulių rajono savivaldybės Investicijų skyrius; Seniūnijos; Šiaulių rajono savivaldybės	Bendros savivaldybės lėšos, rėmėjų lėšos, ES ar kitų fondų lėšos.	Bendruomenės.

			Jaunimo reikalų taryba; Šiaulių rajono savivaldybės Jaunimo reikalų koordinatorius.		
4.2.6. Pagal nustatytą poreikį plėtoti jaunimui laisvai prieinamą sportavimui skirtą infrastruktūrą	4.2.6.1 ½ visų norinčių sportuoti jaunų žmonių turi galimybes tai daryti laisvai prieinamose ir tam pritaikytose sporto aikštelėse/erdvėse	2013 – 2015 m.	Šiaulių rajono savivaldybės Turto valdymo skyrius; Šiaulių rajono savivaldybės Investicijų skyrius; Seniūnijos; Šiaulių rajono savivaldybės Jaunimo reikalų taryba; Šiaulių rajono savivaldybės Jaunimo reikalų koordinatorius.	Bendros savivaldybės lėšos, rėmėjų lėšos, ES ar kitų fondų lėšos.	Bendruomenės.
V. Tikslas – gerinti fizinę bei psichologinę jaunimo sveikatą, bei plėtoti pagalbos šeimai sistemą.					
5.1. Uždavinys – skatinti sveiką gyvenimą plėtojant fizinį aktyvumą bei teikiant psichologinę pagalbą.					
5.1.1. Organizuoti masinius neprofesionalaus sporto renginius.	5.1.1.1. Įvykę 9 renginiai, kurių kiekviename dalyvavo bent po 100 dalyvių.	2013 – 2015 m.	Šiaulių rajono savivaldybės Švietimo ir sporto skyrius.	Bendros savivaldybės lėšos, rėmėjų lėšos, ES ar kitų fondų lėšos.	Bendruomenės, sporto organizacijos, klubai.
5.1.2. Įtraukti jaunas žmones organizuojant projektus skatinančius sveiką gyvenimą jaunimo tarpe.	5.1.2.1. Sporto finansavimo konkursuose išskirtas prioritetas jaunų žmonių organizuojamiems projektams, susijusiems su sveikos gyvensenos skatinimu.	2013 – 2015 m.	Šiaulių rajono savivaldybės administracija; Šiaulių rajono savivaldybės Jaunimo reikalų taryba.	Bendros savivaldybės lėšos.	Bendruomenės, jaunimo ir su jaunimu dirbančios organizacijos.
	5.1.2.2. Finansuoti bent 6 jaunų žmonių organizuoti projektai, kurie įtraukė bent 200 jaunų žmonių rajone.				
5.1.3. Rengti renginius ar projektus, kuriuose sportas yra kaip įrankis nusikalsti linkusiam jaunimui įtraukti.	5.1.3.1. Įvykę bent 4 sporto renginiai ar projektai, kuriuose dalyvavo 100 jaunų žmonių, iš kurių ½ yra nusikalsti linkę jauni žmonės.	2013 – 2015 m.	Šiaulių rajono policijos komisariatas; Šiaulių rajono savivaldybės Jaunimo reikalų taryba.	Bendros savivaldybės lėšos.	Jaunimo ir su jaunimu dirbančios organizacijos.
5.1.4. Kelti su jaunimu dirbančių žmonių	5.1.4.1. 20 parengtų su jaunimu dirbančių žmonių,		Mokyklos;	Bendros savivaldybės lėšos,	Bendruomenės;

kompetencijas, reikalingas jaunimo įtraukimui į sveikos gyvensenos propagavimą.	turinčių kompetencijas dirbti su įvairiomis tikslinėmis jaunimo grupėmis, įtraukiant juos į sveikos gyvensenos propagavimo veiklas.		Neformalaus ugdymo įstaigos.	rėmėjų lėšos, ES ar kitų fondų lėšos.	Jaunimo ir su jaunimu dirbančios organizacijos.
5.1.5. Plėtoti psichologinės pagalbos jaunam žmogui sistemą.	5.1.5. 3-4 su jaunimu dirbančios organizacijos turi išplėtojusios psichologinės pagalbos sistemą.	2013 – 2015 m.	Šiaulių rajono savivaldybės Švietimo ir sporto skyrius; Vaiko teisių apsaugos tarnyba; Pedagoginė psichologinė tarnyba.	Bendros savivaldybės lėšos, rėmėjų lėšos, ES ar kitų fondų lėšos.	Bendruomenės; Jaunimo ir su jaunimu dirbančios organizacijos.
5.1.6. Skatinti Policijos rėmėjų savanorių veiklą.	5.1.6.1. Sudarytos 6 policijos rėmėjų savanorių grupės.	2013 – 2015 m.	Šiaulių rajono policijos komisariatas; Šiaulių rajono savivaldybės Jaunimo reikalų taryba.	Bendros savivaldybės lėšos.	Bendruomenės.
5.2. Uždavinys – skatinti jaunų šeimų bendruomeniškumą ir sudaryti sąlygas šeimų laisvalaikiui.					
5.2.1. Įvertinti esamą poreikį ir numatyti darželius, kurių teritorija ir po darbo valandų turi būti prieinama šeimų laisvalaikiui.	5.2.1.1. 4 darželiai, kurių teritorija ir po darbo valandų yra prieinama šeimų poilsiui.	2013-2015 m.	Šiaulių rajono savivaldybės Švietimo ir sporto skyrius; Socialinės paramos skyrius.	Bendros savivaldybės lėšos.	Bendruomenės.
5.2.2. Inicijuoti šeimų šventes, susitikimus, poilsiui pritaikytose erdvėse.	5.2.2.1. Surengtos 6 šventės.	2013-2015 m.	Šiaulių rajono savivaldybės Jaunimo reikalų koordinatorius; Šiaulių rajono savivaldybės Jaunimo reikalų taryba.	Bendros savivaldybės lėšos.	Bendruomenės.
5.2.3. Inicijuoti jaunų šeimų klubus, skirtus bendrų interesų aptarimui ir veiklų kūrimui ir finansuoti jų interesus atitinkančias savišvietos ir kitas edukacines veiklas.	5.2.3.1. Įsteigti 3 jaunų šeimų klubai.	2013-2015 m.	Šiaulių rajono savivaldybės Jaunimo reikalų koordinatorius; Socialinės paramos skyrius; Vaikų teisių apsaugos tarnyba.	Bendros savivaldybės lėšos, rėmėjų lėšos, ES ar kitų fondų lėšos.	Bendruomenės.
	5.2.3.2. Sukurtas jaunų šeimų klubo veiklų finansavimo mechanizmas				

PRIEDAI

1 PRIEDAS

Jaunimo problemų sprendimo Šiaulių rajono savivaldybėje 2013–2018 metų plano trumpas pristatymas

Jaunimo problemų sprendimo Šiaulių rajono savivaldybėje 2013–2018 metams planas parengtas įgyvendinant projektą „Integruotos jaunimo politikos plėtra“, finansuojamą pagal 2007–2013 m. Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos 4 prioriteto „Administracinių gebėjimų stiprinimas ir viešojo administravimo efektyvumo didinimas“ įgyvendinimo priemonę VP1-4.1-VRM-07-V „Bendradarbiavimo tarp valstybinio ir nevyriausybinių sektorių skatinimas“. Projektą įgyvendina Jaunimo reikalų departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos. Projekto tikslas – stiprinti valstybinį ir nevyriausybinių sektorių, dirbantį su jaunimu bei kurti, skatinti ir stiprinti bendradarbiavimo tarp valstybinio ir nevyriausybinių sektorių formas.

Jaunimo problemų sprendimo Šiaulių rajono savivaldybėje 2013–2018 metams planas skirtas Šiaulių rajono savivaldybės valdžios, verslo ir visuomenės atstovams, formuojantiems jaunimo politiką Šiaulių rajone. Planu siekiama sukurti darnią aplinką ir prielaidas vystyti tęstinę jaunimo politiką, užtikrinant esamų priemonių plėtojimą, kylančių problemų sprendimą, naujų priemonių atsiradimą ir šių priemonių efektyvų veikimą, užtikrinant tarpžinybinį ir tarpsektorinį bendradarbiavimą bei sudarant palankias sąlygas formuotis jauno žmogaus asmenybei integruojantis į visuomenės gyvenimą.

Dokumentas parengtas atsižvelgiant į ES jaunimo politikos strategijos, Europos jaunimo pakto, Lisabonos strategijos, Europos Komisijos Jaunimo politikos baltosios knygos, Jaunimo politikos pagrindų įstatymo, Nacionalinės jaunimo politikos plėtros programos, Šiaulių rajono savivaldybės plėtros iki 2014 m. strateginio plano ir kitų aktualių teisės aktų nuostatas. Rengiant planą, buvo remtasi Šiaulių rajono savivaldybės jaunimo problematikos tyrimu, Jaunimo politikos įgyvendinimo Šiaulių rajono savivaldybėje kokybės vertinimo ataskaita, Šiaulių rajono savivaldybės jaunimo reikalų koordinatoriaus pateikta informacija, Šiaulių rajono savivaldybėje suorganizuotų diskusijų su jaunimo organizacijų bei su jaunimu dirbančių organizacijų, savivaldybės ir jai pavaldžių institucijų ir kitais atstovų nuomone. Taip pat, naudotasi Lietuvos statistikos departamento, Juridinių asmenų registro, Šiaulių rajono savivaldybės administracijos ir kitų institucijų statistiniais duomenimis. Situacijos analizei atlikti pasitelkta PEST analizės technika, pateikiant politinių–teisinių, ekonominių, socialinių–kultūrinių bei technologinių veiksnių apžvalgą.

Plane išskirtos šios pagrindinės jaunimo problemos (plačiau žiūrėti 2 Priedą):

- sunkumai įsidarbinti neturint patirties, maži atlyginimai bei darbdavių požiūris į jaunus darbuotojus;
- renginių, kultūrinės veiklos, užsiėmimų trūkumas, pramogų, laisvalaikio praleidimo vietų stygius, vietų jaunimui susiburti nebuvimas;
- patyčios, nesaugumas ir vandalizmas bei nusikalstamumas.

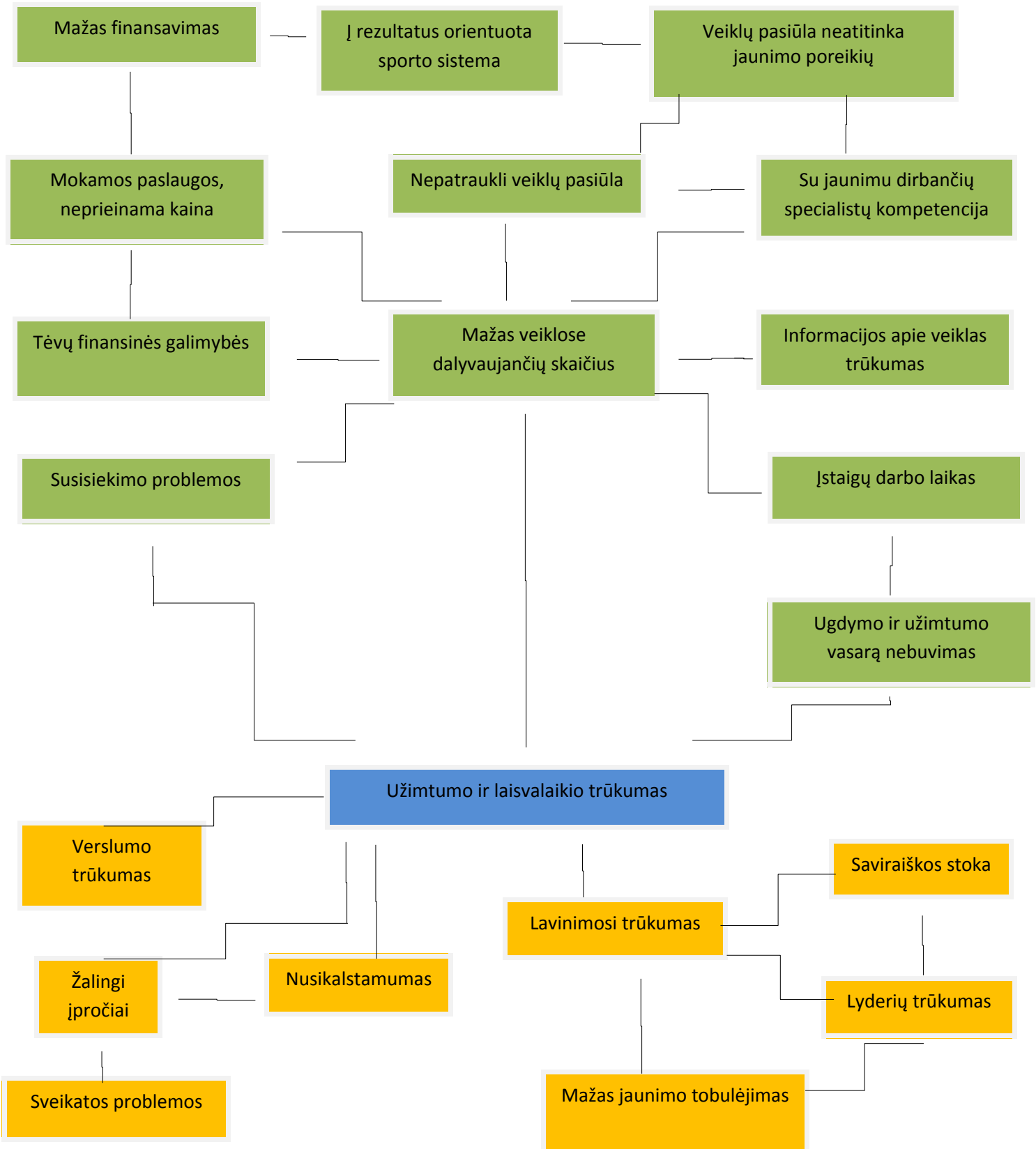
Šioms problemoms spręsti siūlomos prioritetingos veiklos kryptys (plačiau žiūrėti III skyrių):

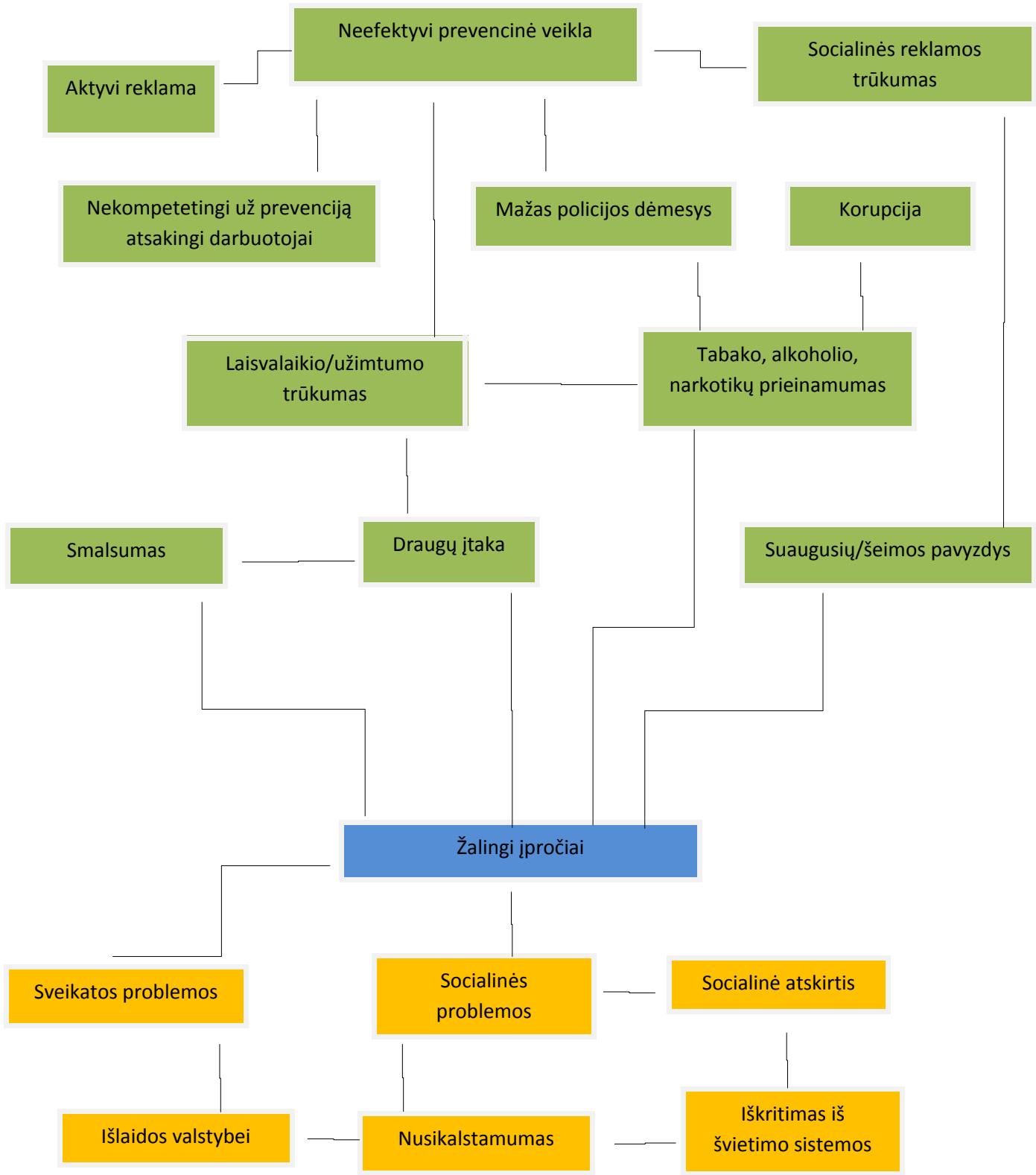
- sąlygų, išnaudoti mokyklos infrastruktūrą aktyviam jaunuolių laisvalaikio praleidimui, sudarymas (aktų, sporto salės ir pan.);
- sąlygų, mokiniams sportuoti po pamokų (mokyklos salėje ar stadione) sudarymas, sporto užsiėmimų, būrelių organizavimo mokyklose skatinimas;
- naujų jaunimo užimtumo formų kūrimas.
- prevencinės veiklos gerinimas ir narkotinių medžiagų prieinamumo mažinimas;
- sveiko ir aktyvaus gyvenimo būdo propagavimas;
- profesinio orientavimo, ypatingą dėmesį skiriant moksleiviams, stiprinimas.
- jaunimo politikos stebėsenos ir vertinimo sistemos diegimas;
- jaunimo informavimo gerinimas – sistemingai teikti informaciją jaunimo atstovams apie savivaldybės veiklą, skirtą jaunimui;
- jaunimo dalyvavimo formaliojo ir neformaliojo švietimo įstaigų savivaldoje, ypač organizacijų teikiančių neformalias jaunimo ugdymo paslaugas, didinimas.

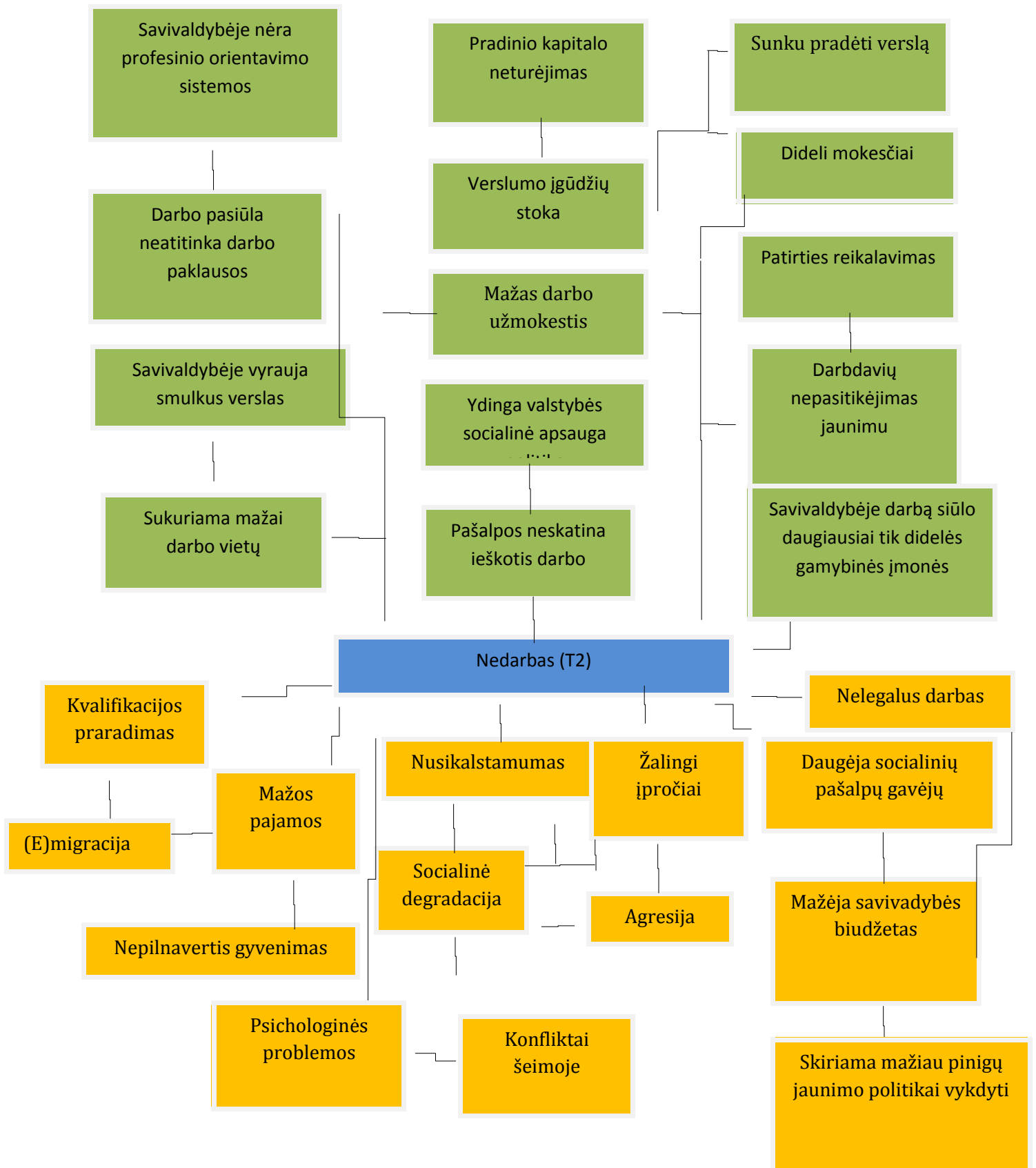
Prioritetingoms kryptims, tikslams ir uždaviniams įgyvendinti pasiūlytas priemonių planas (plačiau žiūrėti Priemonių planą), kuriame pagrindiniais vykdytojais ir partneriais yra pasiūlyti Šiaulių rajono savivaldybės Ekonomikos ir verslo plėtros, Švietimo ir sporto bei kiti skyriai, savivaldybėje veikiančios nevyriausybinės organizacijos, verslo įmonės bei jaunimo organizacijos, neformalios grupės, kurie tiesiogiai ar ne tiesiogiai prisideda prie savivaldybės jaunimo politikos formavimo ir įgyvendinimo bei plane iškeltų problemų sprendimo.

2 PRIEDAS

Problemų medžiai:

3 priedas

Jaunimo problemų sprendimo Šiaulių rajono savivaldybėje

2013 – 2018 metų plano

Priemonių plano įgyvendinimo gairės

Priemonė	Įgyvendinimo gairės
I. Tikslas – Užtikrinti žinybų bendradarbiavimą sprendžiant jaunimo problemas ir gerinti informacijos prieinamumą jaunimui.	
1.1. Uždavinys – sukurti jaunimo informavimo sistemą	
1.1.1. Parengti savivaldybės ir kitų su jaunimu dirbančių organizacijų vykdomo informavimo analizę ir sukurti jaunimo informavimo sistemą.	<p>Įgyvendinant čia priemonę būtina įvertinti kaip šiuo metu skirtingos institucijos informuoja jaunimą. Analizuojant esamą jaunimo informavimą svarbu surinkti informaciją, kokios institucijos, kokias tikslais informuoja jaunimą. Taip pat kokius informavimo kanalus pasirenka, koks yra kiekvieno kanalo efektyvumas, kiek asmenų šiais kanalais gauna informaciją. Analizei atlikti rekomenduojama parengti klausimyną bei rengti diskusijas. Parengta analizė bus duomenų šaltinis kuriant būsimą jaunimo informavimo sistemą bei rengiant jos specifikaciją.</p> <p>Konsultuojantis su jaunimu plano rengime, buvo įvardinta keli jaunimui tinkami informacijos sklaidos būdai:</p> <ul style="list-style-type: none"> - “iš lūpų į lūpas” (pasitelkiant gyvą kontaktą) - per Facebook grupes, kuriose jauni žmonės dažnai būna - SMS, mobiliais telefonais - per mokyklų informavimo stendus ar ekranus - darbo biržose ir profesinio orientavimo centruose <p>Būtinai informavimo tinklo kūrimas rajone – jame dalyvautų žmonės iš mokyklų/ organizacijų, kurie žino kaip geriausiai informaciją paskleisti jauniems žmonėms. Tinklą palaikyti ir juo rūpintis turi Jaunimo reikalų koordinatoriaus, kurio darbas – užtikrinti efektyvią informacijos sklaidą.</p> <p>Informacija turi būti trumpa, aiški, suprantama jaunam žmogui, patraukliai pateikta.</p>
2. Tikslas – spręsti jaunimo sėkmingo įsitvirtinimo Šiaulių rajone problemas.	
2.1. Uždavinys – sukurti ir įgyvendinti į jaunimą orientuotas verslumo skatinimo programas bei kurti verslui palankias sąlygas.	
2.1.1. Kasmet organizuoti jaunimo verslumo konkursą.	Susipažinti ir išanalizuoti kitų savivaldybių patirtį rengiant jaunimo verslumo konkursus. Išanalizuoti egzistuojančias tarptautines verslo skatinimo programas, iniciatyvas ir panaudoti jas jaunimo verslo kūrimo skatinimui. Parengti konkurso koncepciją ir inicijuoti savivaldybės sprendimą rengti konkursą kasmet.
2.1.2. Sukurti verslininkų – mentorių tinklą	Burti savivaldybės teritorijoje gyvenančius ir

<p>padedantį ir konsultuojantį jaunimą, norintį kurti verslą.</p>	<p>verslą kuriančius verslininkus į mentorių tinklą. Kuriant tinklą į jo veiklą įtraukti tuos verslininkus, kurie nori neatlygintinai ugdyti jaunimo verslumą. Savivaldybės darbuotojams prisiimti atsakomybę kuruoti ir palaikyti tinklo veiklą. Kurti vieningą sistemą, apimančią koordinuojančią organizaciją bei visas suinteresuotas šalis (jaunus žmones ir verslininkus). Apsibrėžti koordinuojančios organizacijos vaidmenį, dalyvaujančių verslininkų vaidmenis ir atsakomybes, jaunų žmonių dalyvavimo sąlygas ir jas aiškiai paskleisti visuomenei.</p>
<p>2.1.3. Kasmet pagal poreikį organizuoti verslumo sąlygas Šiauliuose aptariančias ir siūlymus savivaldybei teikiančias konferencijas.</p>	<p>Į konferencijos rengimą įtraukti jaunimo bei verslo atstovus. Kartu su jais rengti konferencijos programą, pranešimų temas bei pranešėjus. Konferencijos metu sudaryti sąlygas dalyvių diskusijoms, esamos situacijos aptarimui bei naujų iniciatyvų paieškai.</p>
<p>2.1.4. Savivaldybės fonde iš esamo verslumo fondo lėšų išskirti atskirą finansavimo eilutę jaunimo verslumo projektų rėmimui ir skatinimui ir pagal poreikį didinti lėšų dydį.</p>	<p>Parengti tokios fondo eilutės koncepciją ir išskirti prioritetus, juos apibrėžti ir sudaryti sąlygas, kad jauni žmonės galėtų dalyvauti konkurse. Užtikrinti skaidrų paraiškų vertinimo procesą, atsiskaitymą su projektų vykdytojais bei projektų kokybės kontrolę.</p>
<p>2.2. Uždavinys – gerinti moksleivių profesinį orientavimą bei sudaryti sąlygas asmeninėms ir socialinėms kompetencijoms, reikalingoms įsidarbinimui, ugdyti, didinant mokyklų atvirumą bendradarbiavimui, supažindinant moksleivius su profesijomis ir padedant ruošti darbinei karjerai.</p>	
<p>2.2.1. Inicijuoti mokyklų ir verslo įmonių, profesinio rengimo bei aukštojo mokslo įstaigų bendradarbiavimo renginius, supažindinant moksleivius su profesijomis bei specialybėmis.</p>	<p>Inicijuoti mokyklų aktyvesnį bendradarbiavimą su verslo įmonėmis. Skatinti mokyklų administraciją aktyviai ieškoti partnerystės, rengti bendrus projektus, iniciatyvas su verslu. Mokyklų ir verslo įmonių bendrų iniciatyvų pagalba, sudaryti sąlygas mokiniams susipažinti su skirtingomis specialybėmis, pamatyti skirtingų profesinių asmenų darbinę veiklą, bei ugdyti savo asmenines, socialines ir prisitaikymo prie darbo aplinkos ir pasiruošimo jai įgūdžius (mokymosi mokyti, ekonominių žinių ir supratimo ir kt.) Tai gali būti mokymai, seminarai, kursai, kūrybinės dirbtuvės ar kito formato edukaciniai renginiai.</p>
<p>2.2.2 Inicijuoti/palaikyti dualinio mokslo modelio diegimą Lietuvoje ir Šiaulių rajono švietimo įstaigose.</p>	<p>Teikti ir svarstyti savivaldybės komitetuose ir taryboje siūlymą diegti dualinio mokymo sistemą Šiaulių rajono profesinio ugdymo mokyklose bei skatinti šios sistemos plėtrą Lietuvoje. Parengta savivaldybės pozicija perduodama rajoną atstovaujančiam seimo nariui.</p>
<p>3. Tikslas – didinti įvairaus jaunimo poreikius atitinkančią ugdymo paslaugų pasiūlą, gerinti neformalaus ugdymo paslaugų prieinamumą ir skatinti jaunimo saviraišką.</p>	
<p>3.1. Uždavinys – plėtoti darbą su jaunimu ir kurti jaunimui atviras erdves.</p>	
<p>3.1.1. Kelti neformalaus ugdymo įstaigų darbuotojų darbo su jaunimu kompetencijas.</p>	<p>Inicijuoti mokymus neformaliojo ugdymo įstaigų darbuotojams arba stengtis deleguoti savivaldybės neformaliojo ugdymo įstaigų darbuotojus į kitų institucijų rengiamus mokymus. Savivaldybei rengiant kvalifikacijos kėlimo mokymus pačiai,</p>

	atsižvelgti į Jaunimo reikalų departamento patirtį ir įgyvendintas iniciatyvas rengiant jaunimo darbuotojus. Remtis jaunimo darbuotojų sertifikavimo metodika.
3.1.2. Surengti atviro darbo su jaunimu klausimus nagrinėjančią ir atviras erdves, centrus pristatančią konferenciją savivaldybės politikams, administracijos darbuotojams, kitiems suinteresuotiems asmenims.	Inicijuoti konferenciją apie atvirą darbą su jaunimu bei atvurus jaunimo centrus. Į konferencijos rengimą įtraukti jaunimo organizacijas. Kviesti pranešėjus iš kitų savivaldybėse veikiančių jaunimo centrų, Jaunimo reikalų departamento.
3.1.3. Įkurti jaunimui atviras erdves mokyklose bei kitose viešose įstaigose.	Inicijuoti atvirų erdvių jaunimui kūrimą. Atlikti jaunimo poreikių ir jiems patrauklių erdvių analizę. Nustatyti, kuriose vietose tikslinga sudaryti sąlygas atviram darbui su jaunimu ir kur jaunimui būtų patrauklu lankytis. Tokios erdvės gali būti kuriamos daugiafunkciniuose centruose, kultūros centre ir jo filialuose, kuriuose yra jau dabar identifikuotos bent 25 potencialios patalpos. Jaunimui norisi erdvių ir mažesnėse bendruomenėse, ne tik centruose (vietose kur jie gyvena).
3.1.4 Atvirose jaunimo erdvėse ir centruose įdarbinti jaunimo darbuotojus gebančius užsiimti atviru darbu su jaunimu, mobiliuoju darbu su jaunimu ir užtikrinti jų kvalifikacijos kėlimo galimybes.	Kiekviena atvira jaunimo erdvė ir jaunimo centras turi bent po vieną įdarbintą jaunimo darbuotoją. Užtikrinti, kad atvirose jaunimo centruose/atvirose jaunimo erdvėse dirba jaunimo darbuotojai išmanantys atviro darbo su jaunimu metodiką (inicijuoti mokymus, siųsti specialistus į kitų institucijų mokymus šia tema).
3.1.5 Parengti atviro ir mobilaus jaunimo centro įkūrimo Kuršėnuose galimybių studiją.	Inicijuoti galimybių studijos parengimą. Į bendrą veiklą įtraukti skirtingus savivaldybės skyrius (Ekonomikos ir verslo plėtros, Kultūros ir kt.). Galimybių studijoje analizuoti atviro ir mobilaus jaunimo centro įsteigimo aspektus: tinkamos vietos, reikalingų patalpų dydžio, veiklos pobūdžio, centro išlaikymo ir kitus klausimus. Tokios erdvės gali būti kuriamos daugiafunkciniuose centruose, kultūros centre ir jo filialuose, kuriuose yra jau dabar identifikuotos bent 25 potencialios patalpos. Jaunimui norisi erdvių ir mažesnėse bendruomenėse, ne tik centruose (vietose kur jie gyvena).
3.2. Uždavinys – skatinti savanorystę ir dalyvavimą jaunimo organizacijų veikloje.	
3.2.1. Remti jaunimo organizacijų iniciatyvas ir projektus.	Organizuoti projektų konkursus. Konkurso prioritetus nusistatyti tariantis su jaunimo organizacijomis ir organizacijomis dirbančiomis su jaunimu.
3.2.2. Užtikrinti jaunimo projektų turinio kokybę.	Inicijuoti dialogą tarp jaunimo veiklą remiančių institucijų ir jaunimo veiklą organizuojančių veikėjų. Su jaunimo sektoriumi sutarti ir nustatyti projektų kokybės vertinimo kriterijus, juos integruoti į konkurso nuostatus, paraišką ir projektų monitoringą.
3.2.3. Populiarinti ir skatinti savanorystės idėją ir veiklas Šiaulių rajone.	Inicijuoti savanorių pagerbimo renginį, jo metu apdovanoti ar kitaip pagerbti savivaldybėje veikiančius savanorius ir savanoriškas

	<p>organizacijas. Taip skatinti savanorystės plėtrą ir geresnį žinomumą.</p> <p>Rengti mokymus, seminarus, renginius, kurių metu bent 1/4 jaunų žmonių sužinos apie savanorystės galimybes Lietuvoje ir Europoje.</p> <p>Sukurti savanorystės galimybių duomenų bazę, kurioje savanoriauti siekiantys žmonės rastų informaciją apie savanorystės pasiūlą.</p>
3.2.4. Didinti jaunimo organizacijų žinomumą rajone.	Organizuoti renginius, kurių metu vietos bendruomenėms bus pristatomos jaunimo organizacijos, jų veikla, pasiekimai ir dalyvavimo jose galimybės ir būdai.
3.3. Uždavinys – įtraukti jaunimą į rajono kultūrinio gyvenimo planavimą bei įgyvendinimą, skatinti jaunimo neprofesionalų meną ir sudaryti sąlygas jaunimo saviraiškai.	
3.3.1. Įtraukti jaunimo atstovus į kultūrinių renginių planavimą Šiaulių rajone.	Į Jaunimo reikalų tarybos posėdžius pakviesti jaunimo sektoriaus atstovus, sudaryti sąlygas jaunimo atstovams kartu planuoti kultūrinių renginių koncepcijas ir įgyvendinimą.
3.3.2. Į kultūrinių renginių organizavimą įtraukti jaunimo organizacijas.	Kviesti jaunimo organizacijų atstovus prisijungti prie renginių organizavimo. Rengiant kultūrinius renginius arba juos remiant savivaldybės lėšomis, numatyti reikalavimą įtraukti jaunimo atstovus į renginių organizavimą.
4. Tikslas – gerinti laisvalaikio praleidimui tinkamą infrastruktūrą, užtikrinti esamų vietų prieinamumą ir kurti naujas bei saugias laisvalaikio praleidimo erdves.	
4.1. Uždavinys – užtikrinti mokyklų ir kitų viešųjų įstaigų, turinčių laisvalaikio praleidimui ir ugdymui tinkamą bazę, atvirumą jaunimui.	
4.1.1. Įvertinti esamą poreikį ir numatyti mokyklas ar kitas įstaigas, kuriose esama laisvalaikio praleidimui tinkama bazė (pvz. sporto salės) turi būti laisvai prieinama jaunimui.	Vertinant situaciją ir ruošiant sprendimą atsižvelgti į mokyklų ar kitų tinkamų įstaigų geografinį išsidėstymą. Analizuoti, kurie viešieji pastatai būtų lengviausiai ir patogiausiai prienami jaunimui. Siūlant sprendimą įvertinti tai, kad pastatai ir juose esanti laisvalaikio praleidimui bazė turi būti prienami kuo didesniai skaičiui jaunimo. Galimybė išnaudoti apie 25 potencialias Šiaulių rajono kultūros centruose esančias erdves.
4.2. Uždavinys – įrengti jaunimo poreikius atitinkančius dviračių ir pėsčiųjų takus, renovuoti ir įrengti naujas žaidimų bei sporto aikšteles, laisvalaikio praleidimo erdves.	
4.2.1. Renovuoti esamas vaikų žaidimo aikšteles.	Inicijuoti skirtingų savivaldybės skyrių bendradarbiavimą, sutelkiant skyrių darbuotojus priimti sprendimus, kurias vaikų žaidimo aikšteles būtina renovuoti pirmiausia. Į sprendimų rengimą įtraukti jaunimo organizacijas, vietos bendruomenes. Įvertinti galimybes renovuoti aikšteles ne tik savivaldybės lėšomis, bet ir pasitelkiant vietos verslo įmones ar skiriant tikslinę paramą nevyriausybinėms organizacijoms, kurios gali suburti savanorius darbams atlikti. Siūloma galimybė bendradarbiauti seniūnijoms su Kuršėnų proftechnine gimnazija dėl medinių ir kitokių konstrukcijų panaudojimo renovuojant žaidimų aikšteles.
4.2.2. Įrengti naujas vaikų žaidimų aikšteles.	Inicijuoti skirtingų savivaldybės skyrių bendradarbiavimą, sutelkiant skyrių darbuotojus

	priimti sprendimus, kur būtina įrengti naujas vaikų žaidimo aikštes. Į sprendimų rengimą įtraukti jaunimo organizacijas, vietos bendruomenes. Rasti būdų kaip pritraukti vietos verslo įmones.
4.2.3. Įrengti riedlenčių ir riedučių parką.	Inicijuoti skirtingų savivaldybės skyrių bendradarbiavimą, sutelkiant skyrių darbuotojus priimti sprendimus, kur būtų tikslinga įrengti naujas parką. Į sprendimų rengimą įtraukti jaunimo organizacijas, vietos bendruomenes. Rasti būdų kaip pritraukti vietos verslo įmones.
4.2.4. Įrengti dviračių ir pėsčiųjų taką.	Potenciali galimybė įrengti dviračių taką nuo Kuršėnų iki Beržtvų.
4.2.5. Įrengtos laisvalaikio praleidimo erdvės	Šeimos erdvei įrengti siūloma Kuršėnų miesto centre esanti Ventos sala.
V. Tikslas –gerinti fizinę bei psichologinę jaunimo sveikatą, bei plėtoti pagalbos šeimai sistemą.	
5.1. Uždavinys – skatinti sveiką gyvenseną bei plėtojant sportą visiems, didinti sportuojančio jaunimo skaičių.	
5.1.1. Organizuoti masinius neprofesionalaus sporto renginius.	Masiniai renginiai, skirti ne profesionaliems sportininkams, skatina sveiką gyvenseną, patrauklūs jaunimui, todėl siekiant didesnio sportinio aktyvumo, rekomenduojama inicijuoti įvairių sporto šakų renginius. Pvz. krepšinio, futbolo turnyrai, dviračių, bėgimo maratonai ir t.t. Sprendimus dėl konkrečių sporto šakų renginių pasirinkimo rekomenduojama priimti įtraukiant sporto mokyklų, jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų, bendruomenių atstovus. Juos taip pat svarbu įtraukti į renginių organizavimą, skatinti savanorystę organizuojant ir įgyvendinant renginius.
5.1.2. Rengti švietėjiškas akcijas, renginius informuojančius jaunimą apie sveiką gyvenseną.	Remti bei pavaldžioms įstaigoms pavesti rengti švietėjiškas akcijas. Akcijų organizavimui išnaudoti kitus įvykius, rajono šventes, vykstančius renginius. Jų metu patraukliai, novatoriškai skatinti jaunimą rinktis sveiką gyvenimo būdą.
5.1.3. Rengti stovyklas, įvairaus sporto turnyrus įtraukiant nusikalsti linkusį jaunimą.	Remti bei pavaldžioms įstaigoms pavesti rengti sporto turnyrus ir stovyklas, kuriose dalyvautų jaunimas, linkęs nusikalsti.
5.1.4. Plėtoti psichologinės pagalbos jaunam žmogui sistemą.	Apžvelgti, kas dabar yra daroma dėl psichologinės pagalbos jaunam žmogui rajone. Jau esančią psichologinės pagalbos sistemą plėsti ir padaryti ją dar labiau prieinamą jaunam žmogui. Remti bei pavaldžioms įstaigoms pavesti apmokyti specialistus, jiems suteikti kompetencijų, kad gebėtų konsultuoti jauną žmogų šioje srityje. Plėtoti informacijos apie psichologinę pagalbą jauniems žmonėms sklaidą. Remti 3-4 su jaunimu dirbančias organizacijas, kurios plėtotų psichologinės pagalbos sistemą.
5.1.5. Policijos rėmėjų savanorių veiklos skatinimas.	Skatinti savanorystę. Rengti informacinius renginius, kviečiančius tapti policijos rėmėjų savanoriu. Remti policijos rėmėjų savanorių

	apmokymus.	
5.2. Uždavinys – skatinti jaunų šeimų bendruomeniškumą ir sudaryti sąlygas šeimų laisvalaikiui.		
5.2.1. Įvertinti esamą poreikį ir numatyti darželius, kurių teritorija ir po darbo valandų turi būti prieinama šeimų laisvalaikiui.	Vertinant situaciją ir ruošiant sprendimą, atsižvelgti į darželių geografinį išsidėstymą. Analizuoti kurie jų yra patogiausiai prieinami ir gali sulaukti daugiausiai šeimų. Siūlant sprendimą įvertinti tai, kad darželiai turi būti prieinami kuo didesniai skaičiui šeimų ir jų vaikų. Suburti bendruomenių grupes, kurios prižiūrėtų sistemą.	
5.2.2. Inicijuoti šeimų šventes, susitikimus, poilsiui pritaikytose erdvėse.	Remti ir skatinti rengti šeimų šventes.	
5.2.3. Inicijuoti jaunų šeimų klubai su tam tikra bendra veikla.	Remti ir skatinti įrengti jaunų šeimų klubus. Užtikrinti, jog juose dirbtų specialistai.	